

Примітка перекладача:

Кулеметна стрільба з закритих вогневих позицій має настільки ж довгу і славу історію, як і сам кулемет. Британська армія застосовує такий спосіб стрільби вже більше ста років, від полей Фландрії під час Першої світової війни до нагорій Афганістану у XXI сторіччі (<https://www.youtube.com/watch?v=a8LtRxDtmBw>). Левова доля фундаментального кулеметного посібника Фрідріха Меркаца присвячено саме такому способу стрільби. Корпус морської піхоти США у власній настанові Machine Guns and Machine Gun Gunnery, MCWP 3.15-1 детально розглядає застосування групової автоматичної зброї, а саме кулеметів M240G, M2HB і автоматичних гранатометів Mk.19, з триноги з закритих вогневих позицій.

Тобто настанови є, гарні, сухі і академічні. Проблема в тому, що настанови осудна, свідомо, психічно здорова людина буде читати тільки з під палиці.

Гарний викладач намагатиметься зробити навчання цікавим. Наприклад, додасть до теми заняття фантастичний сюжет, про то як НАТО відбиває вторгнення русні (хоч і під назвою “Фантазійців”). А ще буде говорити з учнями ясною, зрозумілою мовою. А ще пояснюватиме все картинками і прикладами з життя. Словом, гарний викладач щоб розповісти про призначення, характеристики і принципи розташування кулеметів напише “Розсвіт, сутінки і відродження Еми Гіс”.

Існує багато переваг застосування кулеметів з закритих вогневих позицій, які є конче актуальними в наших умовах, коли Україна знов відбиває вторгнення москалів. Тут я хочу підкреслити лише одну, на мій погляд найважливішу — укритий за складками місцевості кулеметний розрахунок буде недосяжний для ворожого спостереження з рівня землі, а також для вогню зброї за настильною траєкторією. Таким чином, стрільба з ЗВП не тільки дозволить підвищити далекобійність і летальність кулеметного вогню, а ще й збереже життя і здоров'я розрахунків.

І якщо цей переклад збереже життя хоч одного українського воїна, я вважатиму свою роботу виконаною.

Присвячується всім оборонцям Бахмутського фронту і моїм побратимам із 1-го штурмового батальйону 3-й ошбр. З повагою, Цеп.

Розсвіт, сутінки і відродження Еми Гіс

by Major K.A. Nette, PPCLI

Війна завершилась два місяці потому, і тепер Канада шанувала своїх героїв. Церемонія нагородження пройшла урочисто. П'ятеро чоловіків одержали найвищі військові нагороди; одразу після цього нагороджені приєдналися до поминальної служби на честь тих сімох загиблих товаришів, що не дожили щоб отримати нагороди особисто. Проте тепер настав час святкувати, і бальну залу резиденції Генерал-губернатора

заповнили військовослужбовці у парадному однострої, цивільні джентльмени у фраках, і жінки у вишуканих вечірніх вбраннях.

Полковник з золотим аксельбантом на правому плечі відірвався від вечеринки. Він простояв на ногах цілий день, і тепер просто прагнув відпочити. Бармен знов наповнив його келих, і після цього полковник потайки проскочив хол і увійшов у бібліотеку. Коли його очі звикли до темряві, що панувала всередині, він помітив молодого майора, що непорушно сидів у глибокому кріслі — той дивився на нагороду, що тримав у правій руці.

Полковник кашлянув і запитав:

— Не заперечуєте, якщо я приєднаюсь?

— Зовсім ні, — відповів майор і підвівся.

— Та сидить ви, заради бога, — старший офіцер поквапився заспокоїти його. — Ви ж герой вечірки. Не треба передо мною вставати.

— Це ніц не так, — спокійно відповів майор. — Саме тому я і переховуюсь тут від гостей. Не думаю, що витримаю ще одне вітання. Правду кажучи, це не я заслуговую на нагороду. Вона повинна була б належати двом іншим хлопам: один загинув в бою, а другий, можливо, взагалі ніколи не народжувався на світ.

— Хм, це звучить як цікава історія, — зазначив полковник. — Чи не хочете посидіти зі мною та розповісти?

— Якщо ваша воля. — Кивнув майор. — Розумієте, я не встиг на початок війни. Я встиг прослужити в Німеччині два роки, але в той час, коли почалося вторгнення, я якраз був на вишколі у Штабному Коледжі в Торонто. Курс було майже завершено, лишались тільки питання військового адміністрування і техніки менеджменту, які нікого вже не цікавили після початку війни, тож керівництво зрештою погодилось відправити нас назад по підрозділам. Я намагався потрапити назад до Європи у будь який спосіб, але успіху не мав. Мені довелось просидіти в Трентоні майже два тижні, однак після того, як я зробив себе проблемою для кожного офіцера в гарнізоні, мені все ж таки пощастило вибити місце на одному з вантажних “Геркулесів”, яким дозволили здійснювати польоти на час перемир'я. Відверто кажучи, я не маю гадки, де саме у Європі ми сіли. Це точно був не Лар, оскільки мені довелось витримати п'ятичасову поїздку в кузові вантажівки, щоб потрапити у бригаду. Я встиг прибути та покрутитись на ППД пару годин, коли приїхав джип начальника оперативного відділу батальона... і він приїхав по мою душу. От тоді я нарешті зрозумів, що відбувається щось особливе — зазвичай дрібнотам у капітанському званні на кшталт мене доводилось чекати на черговий транспорт для випускників.

Поїздка до батальйону тривала приблизно 45 хвилин. Я встиг лише трохи поспати в дорозі, але повноцінно не відпочив. Батальйон зосередився у густому лісі, і, коли ми прибули на місце, я тільки-но і мріяв залізти у спальник і проспати годин дванадцять. Водій доставив мене до КП, вартовий одразу впізнав мене і запросив всередину. Там я зустрів батальйонного кадровика, мого старого товарища. Він щіро привітався і сказав: “Дев'ятий чекає на тебе у фургоні, просто от там.”

Я знайшов машину і постукав. Двері відкрив батальйоний СЗ, а голос комбата зсередині гукнув:

— Джоне, мерщій заходьте сюди. Ми як раз говорили про вас.

Я знайшов сидіння між ними двома, просто перед столом з мапою. Полковник не гаяв часу на балачки і одразу перейшов до справи.

— Мені відомо, що ви втомилися, але справи такі, що я брошу вас просто в пекло. Я хочу, щоб ви негайно прийняли командування над ротою А. Майора Спенсера відкликано до Канади командувати одним із новостворених батальйонів, а його заступника госпіталізовано з гострим апендицитом. Мені нема кого ставити на посаду, тож ваше прибуття — це просто дар Божий. Усі три взводних командира дуже молоді та недосвідчені, так що справи там зараз вирішує головний сержант-майор. І, як ви вже здогадалися, рота А зараз не з нами. Вона знаходиться приблизно в 50 милях і виконує завдання, що може стати найважливішим на цій війні.

— Подивіться обстановку. — Продовжив полковник, вказавши на мапу. — Як вам відомо, зараз на фронті перемир'я. Однак не дуріть себе: воно довго не протримається. Фантазійцям воно потрібно лише для перегрупування і переоснащення свого першого ешелону. Як тільки ворог підготується до наступу, конфлікт розпочнеться знову; і скоріш за все, без жодного попередження. Ми очікуємо, що вони спробують захопити плацдарм — ось тут (він вказав на мапу). Якщо так відбудеться, ми зустрінемо їх на цьому рубежі. Однак існує і інший варіант — що наступ тут буде хибним, а головні сили ворога форсують річку в цьому районі (він вказав на верхній правий кут карти). Якщо буде так, зустріти їх буде нікому; як тільки противник перетне ріку, він зможе скористатися вільною дорогою через долину і відріже 7-й корпус від логістики. Мені не потрібно пояснювати, що це буде катастрофа.

На випадок такого розвитку подій бригада розробила альтернативний план. Ми провели рекон цього рубежу (він знову провів лінію на мапі), команди копачей вже обладнують там позиції. Однак, існує проблема у швидкості передислокації. Марш займе час, і фантазійці матимуть змогу перехопити і розбити нас на відкритій місцевості — якщо їх ніхто не спинить.

— Чи не зможуть ВПС затримати противника? — запитав я.

— Таке можливо, але не можна постійно сподіватись на панування у повітрі, а ще погода не завжди грає нам на руку, — відповів полковник. — Ні, нам доведеться відправити туди підрозділ для виграшу часу на передислокацію. От для цього нам і потрібна ваша нова рота. На півдорозі через долину є придатне для оборони місце. Це природне дефіле між болота ліворуч і густим лісом праворуч. Болото тягнеться аж до ріки, а ліс виходить на берег глибокого озера, тож обойти ту позицію неможливо. Рота А зараз окопується в дефіле. Терміново виїжджайте на місце, прийміть командування, і виграйте мені час на передислокацію. Мені потрібно від трьох до восьми годин.

Начальник оперативного відділу продовжив інструктаж:

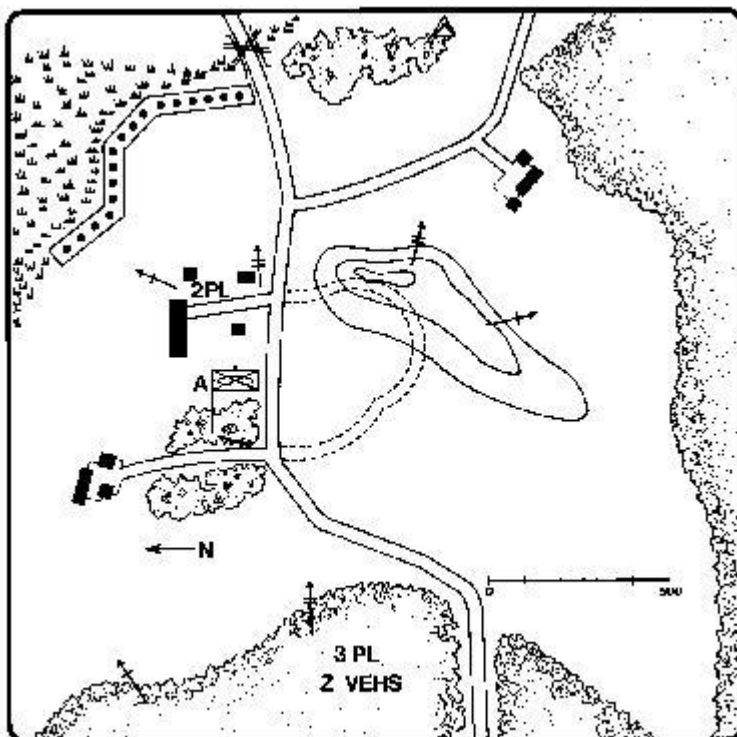
— Боюсь, ви опинетесь там наодинці, Джоне. Вам придані дві секції TOW з трьома пусковими кожна, а також патрульна група із складу розвідвзводу бригади. Про танкову

підтримку не просить — у нас не має жодного. Місцевий пункт управління вогнем склав план вогневої підтримки, але звідси до розрахованих цілей гармати не дістають. На випадок гіршого артилерія висунеться до вас першочергово; до вас також приєднається офіцер-корегувальник. Найбільшу підтримку вам надаватимуть ВПС. Дії бригади підтримує ескадрилья А-10 і “Кобр” озброєних TOW, ми відправимо пташки в бій у ту ж хвилину, як отримаємо підтвердження, що противник перетинає ріку. Раджу вам також встановити контакт з представниками летунів, перш ніж відправитись на місце.

— Ось і все, що ми для вас маємо, — підсумував командир бригади. — Ми розгорнули два ретранслятори, щоб постійно підтримувати з вами зв'язок і тримати вас у курсі подій. Не можу підібрати слів, щоб підкреслити важливість завдання, що вам доручено. Не сприймайте оборону дефіле як стримуючі дії; ліпше вважайте, що вам треба триматись там зубами до кінця своїх днів. Якщо під час відступу вам знадобиться залишити частину техніки або озброєння, зробіть це без коливачів.

— Два слова наостанок, — перебив його СЗ. — Інженери встигли поставити у дефіле мінне поле кілька днів тому, і можливо, що завтра нам вдасться прислати вам міноукладач і ще мін.

Приголомшений, я покинув командирський фургон. Все відбувається якось надто швидко, подумалося мені. З'явився мій джип з водієм, який відвіз мене до тилового ешелону роти А, де я поговорив з ротним ад'ютантом і отримав польову форму, сталеву каску і спальний мішок від дуже доброзичливого інтенданта. Потім я заїхав на командний пункт бригади і домовився, щоб мені надіслали завтра авіанавідника, а також уточнив деякі деталі по останнім зведенням розвідки.

Мал. 1: початкове розташування кулеметів

Поїздка до роти А зайняла приблизно 90 хвилин. Хоч я і виснажив себе до краю, в крові пульсувало стільки адреналіну, що я не міг заснути, так що прибувши в свій новий підрозділ я, мабуть, виглядав як сама смерть. Головний сержант-майор помітно зрадив, побачивши мене. Він залив у мене дві чашки кави, швидко описав обстановку, а потім потягнув мене по позиціях. Перший взвод займав позицію праворуч попереду на невеликому пагорбі, а другий взвод розташовувався ліворуч, у групі фермерських будинків. За позиціями другого взводу, у невеликому гаю, містився ротний штаб. Третій взвод стояв лісовому схилі, близько 500 метрів за штабом. Порожні машини обох передових взводів перебували у лісі, біля позицій третього взводу. Розвідувальна група займала передову лінію, секції TOW прикривали обидва фланги, всі три взводи вже встигли окопатись і встановити на позиціях по одному знятому з машин великокаліберному кулемету кожен. Коли ми повернулися на командний пункт, сонце вже майже сіло за обрій і довкола густішала темрява.

— Вибачте, якщо я виглядаю трохи осоловілим, сержант-майоре, — сказав я, — але я не сплю вже третій день. Думаю, буде найкраще для всіх, якщо я піду відпочити. Мені потрібно передати кілька моментів для останнього розвідувального зведення, і я волів би вивчити наші позиції набагато ретельніше. Будьте ласкаві, розбудіть мене на світанку, і зберіть командну групу до восьмої ранку.

— Зрозумів, сер, — відповів він. — Ідіть за мною, я покажу, де ваш мотель. Ваш водій розстелив спальний мішок зовні, а я буду поруч, якщо вам щось знадобиться.

Я подякував йому і заліз під ковдру. Я так втомився, що довелося змусити себе знімати черевики, і навіть не пам'ятаю, як застібнув блискавку спального мішка.

Повернення Старого

Не можу сказати, що мене розбудило; насправді, я досі не певен, чи прокинувся я тоді насправді. Сон освіжив мене і надав сил, мене переповнювало бажання вилізти зі спальника і піти тинятись навкруги в нічній тиші. Я обійшов барліг сержант-майора і попрямував у глибину лісу, не зовсім усвідомлюючи, куди я йду і навіщо. От тоді я побачив його. Він сидів, спираючись спиною на дерево, цілком нерухомий. Спочатку я прийняв його за одного з наших вартових, і вже зібрався влаштувати хлопцеві прочухана за те, що він підпустив мене так близько, навіть не гукнувши. Потім я помітив, що він носить не наш однострій, а його каска виглядає якось дивно. Фантазієць, подумав я, і повільно позадував назад. Тут незнайомиць підвівся на ноги і повернув обличчя у мій бік.

— Я чекав на тебе, — спокійним голосом сказав він. — Ходімо, у нас мало часу, а мені треба багато тобі показати.

Я наче зацікавився і придивився уважніше. Незнайомиць був одягнений у форму кольору хакі і носив обмотки до коліна. На голові він носив "тазик для гоління" — шолом часів Першої світової війни. На петлицях він мав схрещені кулемети Канадського Кулеметного Корпусу, а на рукаві — три смужки. Очі глибоко запали на обличчі.

Незнайомец виглядав дуже старим. У його зовнішності було щось потойбічне, майже примарне, і я відчув, як по спині пробігли мурахи.

— Х-хто ви є? — насилу промовив я.

— Мене кличуть Старим, — була відповідь. — Я прийшов із минулого, щоб попередити тебе про майбутнє. Тут відбуватиметься запеклий бій, і він піде не на твою користь. Повернись і подивися на себе.

Він вказав на КП за моєю спиною, і коли я глянув туди, сцена раптом змінилася. Засвітило сонце. У повітрі висів важкий запах кордита і солярки, що горіла. КП виглядав непошкодженим, але мій джип, припаркований неподалік, перетворився на палаючий кістяк. Біля нього нишком лежав головний сержант-майор, а довкола — ще більше тіл. Я побачив і себе, пригнічено сидячого на десантній рампі БТРа, руки складені позаду голови. Поруч зі мною стояв фантазійський солдат з автоматом у руках, багнет був примкнутий і спрямований на мене. Переді мною розташувався офіцер, що ліниво перегортав відібраний у мене польовий блокнот. Проте, найважче було дивитись на величезну хмару пилу над дорогою, підняту сотнями гусеничних машин — механізовані війська Фантазії на повній швидкості прямували до тилу військ НАТО.

Я отвернулся от этого печального зрелища и спросил:

Я відвернувся від цього сумного видовища і спитав:

— А решта бригади?

— Знищена, — твердо відповів він. — Розгромлена на шляху до своїх укріплених позицій.

— Але як таке могло статися? — Запитав я. — Адже це хороша позиція, і нам потрібно втримати її лише кілька годин.

— Ти зробив дві фатальні помилки. По-перше, ти недооцінив супротивника. Ти не був готовий протистояти швидкості та натиску механізованої атаки. Але ти міг би і встояти, якби правильно використав кулемети. У цьому й полягала друга і найголовніша помилка. Ти так і не використав більшість своїх кулеметів, і навіть ті, що встановили на позиціях, були розміщені неправильно. Ти знехтував цією потужною зброєю і не звернув жодної уваги на принципи її використання. Добре подивися ще раз на розгром, що чекає на тебе в майбутньому, а потім ми повернемося до сьогоднішнього. Є речі, які мені потрібно показати, і я маю дуже мало часу — скоро мені потрібно буде повернутися в свою епоху.

З жахом я оглядав сцени повного руйнування, поки вони не розтанули перед очима і все навколо не набуло нормального вигляду. Зник важкий запах, а оглушливий рев танкових двигунів змінився тріском цвіркунів у покритій росою траві. О, це лише поганий сон, подумав я, але Старий нікуди не дівся. Він повісив через плече ремінь своєю потертою гвинтівки Лі-Енфілд, і зробив знак йти за ним.

Раптом ми опинилися на пагорбі серед позицій першого взводу — навколо не було ані душі, за винятком двох вартових біля тринози великокаліберного кулемета. Старий переступив через парапет траншеї і поманив мене вниз.

— Не турбуйся щодо них, — він вказав на солдат. — Вони не можуть ані бачити, ані чути нас. Тепер, скажи-но мені, чому цей кулемет встановлений саме тут?

Його різкість неприємно мене вразила. Спершу я хотів заявити, що то не моє рішення — мене не було на позиціях, коли його встановлювали. Але така пихатість врешті-решт була не на часі.

— Тому що це гарне місце для кулемета, — випалив я.

Старий подивився на мене виразно, з видом “от дідько, це буде складніше, ніж я очікував.”

— Справді? Дуже хотілося б почути чому.

— Сам би побачив, якби не було так темно, — буркнув я у відповідь, дуже задоволений тим, як легко я ся відмазав. Старий махнув рукою, і нічна темрява зникла — можна було бачити на милі навкруги.

— Так краще? — спитав він з усмішкою.

Я добре розумів, що мої підштрики змушують мене виглядати негарно. Але я все ще дивився на нього зарозуміло. От насправді, що цей ретроград знав про сучасну війну? Він жеж помер раніше, ніж військові вигадали бронетранспортер. Однак Старий чекав на відповідь, і я почав говорити, відчуваючи, що потроху втрачаю впевненість:

— Зрозуміло, що противник може скористатися лише двома шляхами підходу для атаки цієї позиції. Лівий шлях блокований мінним полем, тому залишається той, що прямо перед нами. Усі, хто спробують ним скористатися, наступатимуть просто на кулеметне дуло. У навідника кулемету звідси чудовий відкритий сектор обстрілу, майже на 180 градусів, а через те, що кулемет розташований на вершині пагорба, навідник бачить на милі навколо.

Старий виразно дивився на мене і мовчав — здається цілу вічність. Але коли він заговорив, його слова різали мене, наче ножі:

— Така жвава відповідь стане у нагоді на іспитах у коледжі, але на справжній війні через це рішення тебе та твоїх людей вб'ють. Який сенс у секторі на 180 градусів, якщо наведення по горизонту на верстаті кулемета обмежене 800 тисячними? Навіщо кулеметнику бачити на милі навколо, якщо йому треба стріляти, щонайбільше, на 1000 метрів?

Я раптом відчув себе дурнем.

— Біда цієї позиції в тому, що кулемет сюди запхали заднім розумом, — продовжив Старий. Взводним наказали встановити по одному великокаліберному, тож кулемет просто запхали сюди після того, як решта взводу вже окопалася. Кулемету не призначили конкретних цілей і не пристріляли по місцевості. Я знаю, що це не ти

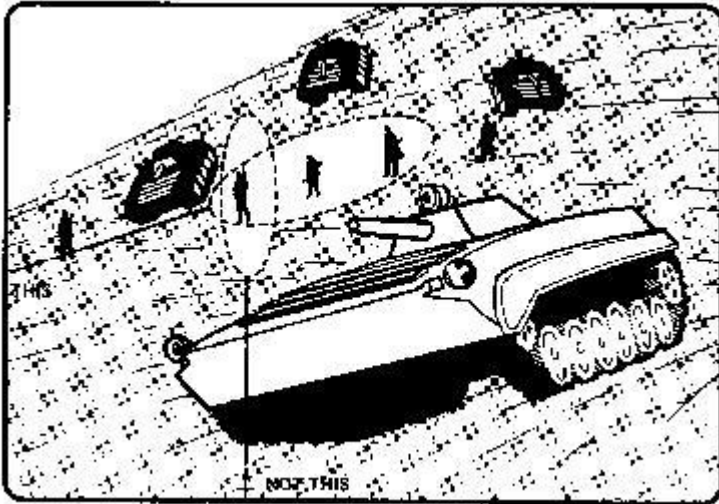
винний; проте наслідки будеш розхльобувати ти, якщо тільки не виправиш справи якнайшвидше.

Мене почало мучити жахливе відчуття невпевненості. Скільки ж інших кулеметів зараз прикривають сектори, що є ширшими їх можливостей, раптом подумав я. До мене потрохи почало доходити, як мало я справді знаю про кулеметну справу.

— Що б ти зробив, якби був відповідальним за цей кулемет? — Запитав я Старого.

Призначення та характеристики

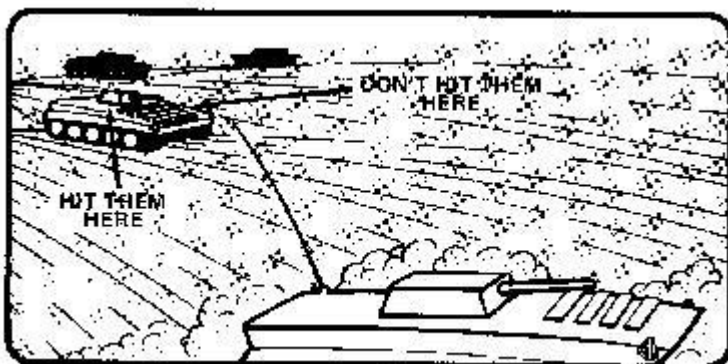
— Відверто кажучи, — почав він, — насамперед я нагадав би собі головне завдання великокаліберних кулеметів: а це боротьба з бронетранспортерами. Впевневшись, що ця мала дійсно здатна виконати своє завдання, наступним кроком я би спробував визначити конкретну ділянку, де можуть з'явитися ворожі легкоброньовані бойові машини (ЛБМ). І тільки після цього я почав би шукати вогневу позицію. Обираючи цю позицію, я би керувався шістьма характеристиками кулеметного вогню, намагаючись застосувати їх з максимальною ефективністю. Давайте повторимо ці характеристики стосовно саме цього кулемета. Спочатку ми повинні врахувати **Дальність**. Великокаліберні кулемети здатні вести ефективний вогонь на дальність до 1850 метрів. Проте з такої відстані вони ефективні лише проти незахищених цілей. Так що для розрахунку максимальної дальності ефективного вогню ми маємо спочатку врахувати **Бронепробивність**. Твої бронебійно-трасуючі кулі С44 можуть пробити лобову броню більшості фантазійських БТР із 550 метрів. Зверніть увагу, що я сказав — “більшості”. Існує проблема з лобовою бронєю БМП, але поки що відкладемо її, бо я пізніше поясню, як її вирішити. Всі бронетранспортери також уразливі для обстрілу в борт з дистанцій щонайменше до 725 метрів, може навіть більше — залежить від того, куди саме вдарять кулі. Для досягнення такої бронепробивності потрібен кут обстрілу між 30 та 90 градусами. З іншого боку, влучання в БТР не обов'язково його зупинить. Щоб підбити машину, тобі доведеться загнати в неї кілька куль. Ось що означає **Вогнева Продуктивність**. Ще одна важлива характеристика — **Траскторія**. Настильність великокаліберного кулемета дуже висока, на рівній ділянці місцевості з нього можна вести вогонь на дальність до 1000 метрів з постійною установкою прицілу.

Мал. 1а: лобова броня БМП майже горизонтальна, тож бронебойні кулі підуть на рикошет. З іншого боку, бортова броня відносно тонка і вразлива для важких кулеметів

Помітивши мою спантеличеність, Старий пояснив:

— По простому це означає, що в жодній точці по на шляху від дульного зрізу до цілі куля не підніматиметься вище за зріст людини. Зверни увагу — через те, що цей кулемет стоїть на вершині пагорба, він не використовує цю характеристику взагалі. Тут, напевно, метрів триста мертвого простору, в якому БТР зможе просто проїхати під сніпом пострілів. Цей сніп пострілів або конус вогню підводить нас до наступної характеристики. При стрільбі чергою будь-який кулемет вібруватиме; через це кожна куля летить по траєкторії, що трохи відрізняється від інших. Ці відмінності у траєкторіях призводять до різних точок падіння на землю біля цілі. Сукупність цих попадань на місцевості ми називаємо **Зоною Ураження**. Розміри та форма зони ураження залежать від типу кулемета, типу станку, що використовується, та дальності ведення вогню. Для великокаліберних кулеметів характерна довга та вузька зона ураження. Щоб використовувати її з максимальним ефектом, потрібно спочатку передбачити розташування противника в районі обстрілу, а потім розмістити кулемет так, щоб його зона ураження перекривала це розташування якнайкраще.

Мал. 1Б: всі кулемети мають бути розташовані для флангового обстрілу, з метою спіймати якомога більшу кількість противників у зону ураження

У моїй голові промайнули десятки запитань. Вочевидь, що в кулеметній справі я багато чого не розумів або взагалі не знав, і ось передо мною стояв справжній експерт. Але перш ніж я встиг відкрити рота, старий солдат продовжив монолог.

— Не певен, скільки часу у нас залишається, тож просто розповідатиму про найважливіше. Насамперед, подивись на цю траншею. Це простий парний Г-подібний окоп, добре обладнаний, але такий підходить тільки для стрільців. Кулемет у нього просто не влізає, і тому стоїть на бруствері.

Раптом перед нами розцвів сліпучий вибух. Тринога полетіла в одну сторону, а коробка зі стрічками — в іншу.

— Взагалі-то кулемет здатний працювати і після такого, — зауважив мій ментор, — але мусиш визнати, що на даний момент він виведений з ладу. Якби кулемет був окопаний у землю по самий ствол, він би продовжував вести вогонь.

Слушна думка, подумав я собі, завтра вранці насамперед накажу обкопати всі триноги. Але мої роздуми перервав окрик Старого:

— Цього ніц не достатньо.

— Як ти зрозумів, про що я думаю? — Запитав я.

— Неважливо. Головне, що недостатньо просто обкопати кулемет; його потрібно помістити всередину траншеї, так би мовити, поруч із розрахунком. Подивись, що буде, якщо цього не зробити.

Він знову махнув рукою, і ми опинилися посеред напруженого бою. Я майже не сприймав те, що відбувалося навкруги, але дії двох кулеметників у траншеї переді мною бачив чітко і ясно.

Тринога була окопана і кулемет розмірено вів вогонь. Раптом вийшла осічка. Перший номер розрахунку потягнув за рукоятку затвору, потім відпустив її, витягнувши шию на бік щоб подивитися на результат.

— Не закривається! — крикнув він. — Давай стрижень для чищення!

Перший номер відкинув кришку, а другий номер витягнув патронну стрічку. Потім він забарився, раптом усвідомивши, що для усунення затримки йому доведеться вилізти з траншеї. Перший номер сунув йому в долоню стрижень і обнадійливо посміхнувся. Другий повільно стиснув інструмент, і, зібравшись із духом, виліз із траншеї. Секундою пізніше позицію прочухала довга черга з РПК. Другий номер застиг на місці, схопився руками за пробиті груди і впав на кулемет. Приголомшений перший номер безпорадно спостерігав за трагедією.

Картина повільно зникла, і Старий продовжив лекцію:

— І знов-таки, кулемет був виведений з ладу через те, що був окопаний неналежним чином. Справжній кулеметний окоп повинен мати форму літери U, його відривають

навколо платформи для триноги; таким чином розрахунок зможе обслуговувати кулемет та не підставляти себе під вогонь. Також, у разі потреби, з такого окопа можна вести вогонь у секторі 180 градусів. Звичайно, для цього доведеться роз'єднати кулемет і механізми точного наведення, що впливатиме на точність, але коли ворог насідає з усіх боків, вогнева продуктивність важливіша за точність.

— Раніше я згадав проблему із пробиттям лобової плити БМП. Дивись, що станеться, якщо одна така поповзе просто на твій кулемет.

І знову довкола нас розгорілася битва, але цього разу кулемет було розміщено у правильному окопі. Навколо рвалися артилерійські снаряди, щільний серпанок затуманив огляд. Через розриви в диму я побачив самотню БМП метрів за п'ятсот, що повзла просто на нас. Перший номер ретельно прицілився у машину. Коротка черга — і кулі здибили фонтанчики пилюки перед ціллю. Він поправив приціл і вистрілив знову — цього разу трасери злісним роєм відскакували від лобової плити. Навідник продовжував вести вогонь, він влучав, але машина не зупинялася. Старий штовхнув мене під руку:

— Лоб цієї штуки гострий, як багнет. Верхня лобова деталь відхилена від горизонталі всього на 10 градусів. Подивися, як від неї рикошетують кулі.

— Але ж ти казав, що великокаліберні кулемети повинні з ними справлятися! — вигукнув я. — Що мені з ними робити, якщо кулі не пробивають броню?

— Дивись, і побачиш, — відповів старий солдат. На той час машина наблизилася вже на 300 метрів. Раптом звідкись ліворуч у неї полетів сніп трасерів. Третя черга хльоснула точно по борту, машина одразу вилкнула в бік і зупинилася. Люки відчинилися, і назовні вилізли п'ятеро піхотинців, озброєних АКМ. Розмірний гуркіт великокаліберного кулемета змінився тріскучим стакатом кулемета гвинтівкового калібру. Двох солдатів скосила довга черга, троє, що залишилися, заповзли в укриття за підбитою машиною. Ніхто з них більш не приймав активну участь у бою.

— Звідки стріляли? — Запитав я. — У мене немає жодного кулемета на тому фланзі.

— Ні, немає, — озвався Старий після паузи. — У цьому й проблема. Розумієш, вони б мали там стояти!

Він почекав — вочевидь, щоб його репліка справила якомога більше враження — і продовжив.

— Ти маєш розуміти, що займаєш стратегічно важливу позицію. Якщо тебе змінуть до того, як бригада закінчить передислокацію, війська НАТО зазнають нищівної поразки. Нажаль, противник теж добре розуміє ситуацію. Він знає, що зустрине тут опір, і налаштований розбити тебе за будь-яку ціну та будь-якими засобами. В артилерійській підготовці буде задіяно дві сотні гармат; вони випустять чотири, а можливо, і всі п'ять тисяч снарядів протягом 30 хвилин. У першій хвилі атаки підуть 10 танків Т-72 за підтримки 31 БТР та БМП. Цей ешелон атакуватиме на максимально широкому фронті, щоб використовувати обидва можливі шляхи підходу. Не сподівайся, що противника затримає мінне поле. Відразу за першою хвилею піде друга, приблизно такого ж складу, а після буде задіяний якийсь резерв. Але й це лише початок. Головні сили підуть

слідом. Вони матимуть сильний танковий кулак, націлений на якийсь об'єкт глибоко в тилу. Якщо все піде за їхнім планом, то на той момент твоя рота вже перетвориться на руїну, і ти ніяк не зможеш їм завадити. Протримайся достатньо довго, щоб затримати введення в бій ешелону розвитку успіху на три години — і тоді ти можеш вважати, що виконав завдання.

— Звісно, твоєю головною проблемою буде протитанкова оборона. ПТРК TOW та ВПС впораються з частиною бронетехніки, але фантазійці прикриватимуть атаку величезною кількістю диму, і це знизить ефективність обстрілу з дальньої дистанції. Отже, результат бою вирішуватиме ближній бій з бронетехнікою. Пам'ятай, що навіть найсучасніший і найдосконаліший танк є вразливим на короткій дистанції для стійкого піхотинця, озброєного Карл-Густавом або M72. Тому фантазійська піхота прямуватиме просто за танками, притискатиме твоїх солдатів вогнем до землі і не даватиме їм висунути голови з траншей, щоб бронетехніка без перешкод перемішала тебе із землею. Ключ до успіху — відсікти наступаючі танки від піхоти, що має їх підтримати. Найкращий спосіб досягти цього — створити між ними стіну кулеметного вогню. Притисни ворожу піхоту на підході до своїх позицій, і ти матимеш шанс розібратися з танками.

І знову в моїй голові заворушилися десятки думок. Стародавній воїн дав мені кілька цінних уроків, і мав змогу застосувати ці уроки для власної користі. Знати б тільки з чого почати, подумав я. І тут Старий знову прочитав мої думки, і безжально перебив їхній хід.

— Почати тобі треба з повної ревізії плану оборони. Визнач зони ураження та організуй взаємну вогневу підтримку взводів. Після цього треба буде вибрати нові позиції для всіх кулеметів; як будеш їх розміщувати, завжди врахуй характеристики та принципи ведення вогню. Впевнений, що ти відразу зрозумієш, що по одному великокаліберному кулемету на взвод не вистачить. Доведеться зняти з бронетранспортерів ще.

— А де мені взяти розрахунки для всіх цих додаткових кулеметів? — спантеличено спитав я. — Припустимо, на кожен достатньо двох. Виходить, що якщо я зніму ще 10 кулеметів, я втрачу двадцять піхотинців.

— Можу відповісти словами найкращого кулеметника всіх часів, бригадного генерала Брютінеля, який командував Канадським Кулеметним Корпусом під час моєї війни, — відповів Старий. — У 1917 році Британська Армія мала намір скоротити склад кулеметних рот, щоб звільнити більше людей на комплектування піхотних батальйонів. На одній нараді для командирів дивізій та корпусів Брютінеля попросили висловитись з цього питання. Він сказав: "Як на мене очевидно, що ця пропозиція призведе до втрати вогневої спроможності, яка керується чисельними кваліфікованими фахівцями, з метою направити більше людей на чорну роботу. Щоб ви подумали про промисловця, який за умов нестачі робочих рук для миття вікон зупинив би свої верстати, щоб вивільнити людей на прибирання? Політика кадрів кулеметних підрозділів не виправить проблему недокомплекту піхотних бригад, але безсумнівно зменшить їхню вогневу міць. Натомість нам слід пропорційно збільшити кількість кулеметів, щоб підтримати, якщо не покращити, ударну міць нашої піхоти."

— Заплановане зменшення кулеметного корпусу з дванадцяти рот до дев'яти так і не відбулося, — продовжив Старий. — Плюс до цього, кулеметні роти отримали більше кулеметів. Такий самий підхід повинен застосувати і ти. Два піхотинця з гвинтівками в траншеї майже не здатні вплинути на результат бою, і, безперечно, не зможуть підбити БТР або притиснути вогнем його десант. А от якщо у цих двох буде справний кулемет — о-хо-хо, це конячка зовсім іншої масті.

— Це все чудово, — заперечив я, — але як мені навчити додаткові розрахунки кулеметний справі за такий короткий час?

— Цю проблему також можна вирішити, — відповів він. — У 1918 році, під час великого німецького наступу, наші втрати були настільки високі, що як поповнення довелося приймати солдатів Королівської Кінної Гвардії — просто з постів перед Букінгемським палацом. Ми без проблем навчали їх справі, а тоді наші кулемети були набагато складніші за нинішні. Крім того, твої солдати вже пройшли базовий кулеметний вишкіл.

— Знайти людей для розрахунків не є проблемою. А ось управління вогнем — інша справа. Безумовно, не можна дозволити твоїм кулеметникам просто гатити в напрямку першої цілі, що з'явиться. Налагодити взаємодію навіть на базовому рівні для такої кількості кулеметів — це вже колосальне завдання. На щастя, вчора ввечері в роту прибув один розумний хлопець, і його допомога стане тобі в нагоді. Він нещодавно закінчив спеціальний кулеметний курс, і вже одного разу намагався поговорити з тобою, щоби висловити свої міркування. Але твій сержант-майор його відіслав.

Раптом старий солдат почав розчинятися в повітрі. Його образ збліднув, а голос залунав так, наче доносився здалеку.

— Мене зтягує назад у рідний час, тож я не зможу більше тобі допомагати, — підсумував Старий. — Пам'ятай, що ти все ще можеш перемогти, але для цього потрібно по факту перетворити стрілецьку роту на кулеметну. Усі потрібні інструменти для цього ти маєш. Як ними розпорядитися, залежить лише від тебе.

З цими словами він зник.

Сержант Вест

Наступним, що пам'ятаю, став сержант-майор. Він тряс мене за плече і простягав чашку гарячої кави. Яскраве сонячне світло, що пробивалося крізь навіс над нашими головами, недвозначно вказувало, що світанок вже давно минув.

— Я не став вас піднімати на ранкову повірку, сер, — пояснив сержант-майор. — Вирішив, що краще вам виспатися гарненько — ви здорово замоталися вчора. Сніданок уже готується, а взводні командири та командна група зберуться протягом години.

Я подякував йому, і сержант-майор пішов. Ковтнувши кава, я відкинувся на спину і почав розмірковувати. Вночі мене або відвідав дух, або я бачив дуже цікавий сон. Що це було, я так і не дізнаюсь напевно. Однак я добре пам'ятав зміст нашої розмови зі

Старим, і тому був переконаний, що насамперед треба розібратися з кулеметами. Але з чого розпочати? Подумавши трохи, я вирішив спробувати знайти фахівця-кулеметника, про якого згадав Старий. Годинник показував десять хвилин на восьму, а командна група повинна була зібратися за годину, тож треба було поквапитися.

Я виповз із спальника, швидко одягнувся і пішов на командний пункт.

— Доброго ранку, сер, — привітав мене черговий радист. — Ваш сніданок майже готовий, а гаряча вода для гоління на плиті, вона стоїть там.

— Дякую, — відповів я. — Я послухаю переговори кілька хвилин. Викличте сюди головного сержант-майора, будь ласка.

Я розумів, що під час розшуку фахівця-кулеметника мені краще зовсім не згадувати про Старого. Можна уявити, що подумавуть солдати, якщо дізнаються, що нового, щойно надісланого командира роти, відвідують спіритуалістичні видіння. Я почав голитися, і встиг закінчити з однією щогою, коли з'явився сержант-майор. Я вирішив обережно промацати ґрунт.

— Я все ще не розібрався зі справами, так, як мені хотілося б, сержант-майоре, — обережно почав я. — Думаю, найкраще відкласти нараду командної групи до 10:00. Мене дуже непокоїть розміщення наших кулеметів. У голові крутиться пара ідей з цього приводу, але добре було б отримати пораду знаючої людини. Скажіть, у нас у роті випадково не з'являвся фахівець-кулеметник, який бажано нещодавно закінчив курси?

— Цікаво, що ви про це кажете, — відповів він. — Один сержант на ім'я Вест прибув учора з поповненням, — от він якраз казав, що має кваліфікацію фахівця-кулеметника. Я призначив його до третього взводу. Якщо бажаєте, за 20 хвилин він буде тут.

— Так, будьте ласкаві, — кивнув я, почувуючись трохи самовдоволено. — Мені якраз вистачить часу на гоління та сніданок, а потім ми займемося справами. Ще одне, перш ніж ви підете. Був би дуже вдячний, якби хтось із художніми здібностями накреслив мені достатньо точну схему місцевості.

Я допивав другу чашку кави, коли з'явився сержант. Він виглядав молодшим, ніж я очікував, але справляв враження зібраного і вмілого вояка. Він салютував і представився. Я повернув привітання, і запропонував сержантові чашку кави та стілець у тіні великого дерева, яке росло біля КП. Хвилиною пізніше я приєднався до нього.

— Сержант, я буду з вами відвертий, — почав я. — Моїх знань у кулеметній справі вистачає лише на те, щоб зрозуміти, що ми використовуємо наші неправильно. Поняття не маю, з якого кута краще розгрібати цей безлад, тож мені потрібна права рука; спеціаліст, здатний дати кваліфіковану пораду. Сподіваюся, ви саме така людина.

— Так, сер, я зроблю, що зможу, — відповів він. — Я закінчив курси фахівців-кулеметників лише два місяці тому, тож добре пам'ятаю справу. Я вже встиг обдумати ситуацію, і можу видати кілька рекомендацій зараз.

— Дуже добре, — сказав я, — але перед тим, як ми почнемо, хотілося б освіжити в пам'яті основи. Можна пропустити призначення та характеристики, але я погано

пам'ятаю принципи розміщення кулеметів (ці принципи кілька разів згадував Старий, але так і не зволив поділитися подробицями). Ви, бува, не згадаєте їх відразу?

— І хотів би — не забув! — засміявся Вест. — У нашого інструктора на курсах був справжній пункт з цієї теми. Він пояснював нам їх знову і знову, поки кожен не зміг би повторити принципи розміщення кулеметів навіть уві сні. Він постійно повторював: “Якби Мойсей був кулеметником, люди отримали б вісім заповідей, а не десять”. Дозвольте я повторю ці принципи, а потім ми обговоримо, як застосувати їх у нашій ситуації?

— Чудова ідея, — погодився я. — І який же буде першим?

Принципи розташування

— Напевно, найпростіший із усіх, і точно найзрозуміліший — це ВЗАЄМНЕ ПРИКРИТТЯ. Необхідно дбати про те, щоб жоден кулемет не був розміщений сам по собі, в ізоляції. По можливості, кулемети повинні розташовуватися так, щоб прикривати позиції один одного у разі потреби. Звичайно, на практиці це не завжди можливо. Іноді прикриття краще покласти на ручний кулемет або на кілька піхотинців.

— Другим іде найважливіший принцип: КООРДИНАЦІЯ ВОГНЮ. Вона починається з підготовки карток вогню та пристрілки цілей. Картка вогню для кулеметної позиції набагато важливіша, ніж для індивідуальної стрілецької позиції — оскільки часто трапляється таке, що кулеметник не бачить ціль, але його вогонь по ній матиме вирішальне значення. Кожен кулемет повинен мати призначений FPF** та чотири-п'ять цілей. Установки прицілу для наведення на кожну ціль повинні бути записані відразу після того, як тринога кулемета буде належним чином встановлена і закріплена. Таким чином, розрахунок зможе обстрілювати будь-яку призначену ціль, незалежно від того, чи спостерігає він її візуально.

— Перший етап координації відбувається на рівні взводу. План вогню кулеметів будується за таким самим принципом, як і план вогню артилерії та мінометів. Мета плану в тому, щоб усі говорили спільною мовою. Спільним цілям мають бути присвоєні єдині номери, які в жодному випадку не повинні дублюватися — інакше це призведе до плутанини. Кожен кулемет має бути пристріляний по цілях інших кулеметів, що знаходяться у його секторі; все, що ти можеш бачити, ти можеш обстріляти, таке правило. Координація на цьому рівні може бути проведена капралом-зброярем, заступником командира взводу або безпосередньо командиром взводу, якщо у того є вільний час.

— Як тільки розберемося зі взводами, нам треба буде звести всю роту в єдину мережу. Це дуже тривала робота, тому, чесно кажучи, я маю сумніви, що ви встигнете її закінчити. Якщо хочете, я візьмусь за це особисто. Я складу загальний перелік цілей у секторі роти, і велику схему, щось на кшталт картки вогню на ротному рівні, за допомогою якої ви зможете керувати боєм.

— Координація постійно ускладнюється та вдосконалюється, і пізніше я обговорю з вами декілька моментів. З самого початку запам'ятайте ось що: план вогню кулеметів

має бути скоординований з планами вогню артилерії, ПТРК TOW та іншої зброї, що підтримує наші дії. Тут я багато сказати не можу — широку картину ви розумієте тільки ви.

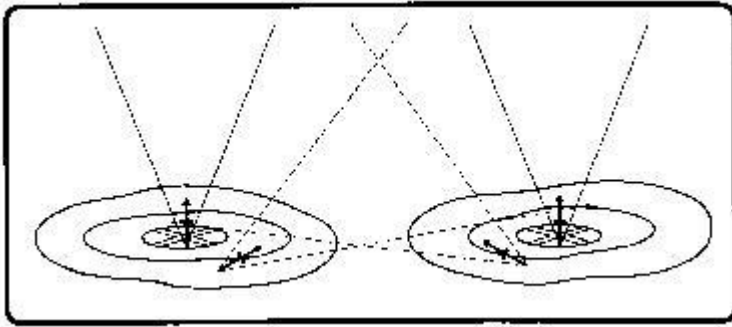
— Схоже, ця координація — корисна штука, і на неї варто витратити час, — перебив я сержанта. — Давайте обговоримо решту принципів.

— Третій принцип — це достатня загальна вимога на ПЕРЕХРЕСНИЙ ВОГОНЬ. Це допомагає організувати кругову оборону і забезпечує максимальну концентрацію вогню по зонам ураження. Він також щільно пов'язаний із наступним принципом — ПАРНЕ РОЗМІЩЕННЯ. Під час бою виникають ситуації, коли необхідно тримати ціль під безперервним вогнем. Один кулемет на це нездатний; тому треба використовувати два, обстріл з яких чергуватиметься. Крім того, завжди пам'ятайте, що матінка-природа — рідкісна сука, і завжди є ймовірність, що якийсь прихований дефект вкусить нас за дупу. У несподіваний момент у патроннику розірветься гільза, і кулемет, що замовк, пропустить групу БМП крізь зону ураження — групу, яка в іншому випадку була б підбита. Так як ми все одно говоримо про легкоброньовану техніку, то розумним буде розміщувати великокаліберні кулемети у зв'язці з єдиними. Єдиний кулемет стріляє кулями гвинтівкового калібру, і тому не може вразити БТР — але й стріляти бронебійно-трасуючими набоями С44 п'ятдесятого калібру по живій силі теж страшенне марнотрацтво, так що ані ВКК, ані ЄК не можуть впоратися з усіма типами цілей самі по собі. В ідеалі парні кулемети повинні розміщуватися не далі 25 метрів один від одного, в межах чутності, тоді їх вогнем може керувати один командир. Однак умови місцевості та тактичні міркування іноді роблять це неможливим. У разі потреби може бути налагоджено взаємодію між двома кулеметами сусідніх взводів. Щоправда, у такому випадку проблема координації стає трохи дивацькою.

— Наступні два принципи йдуть пліч-о-пліч — це РОЗМІЩЕННЯ ЗА УКРИТТЯМ і РОЗМІЩЕННЯ ДЛЯ ФЛАНГОВОГО ВОГНЮ. Розміщення за укриттям означає, що між кулеметом і напрямком ворожого настільного вогню має бути щось товсте та міцне; фланкуючий вогонь має бути направлений противнику у фланг. Як би парадоксально це не прозвучало, але останнє, що ми прагнемо, це щоб ворог наступав просто на дула наших кулеметів. Дивіться, я проілюструю цей кунштюк.

Я передав сержанту офіцерський планшет та олівець. Декількома швидкими штрихами Вест накреслив схему, а потім продовжив пояснення:

— Припустимо, є два пагорби, і кожен із них обороняє взвод з одним кулеметом. Як правило, кулемет у таких випадках розміщують на вершині і розгортають у бік противника. Але, як вам добре відомо, кулемет стає ефективним лише тоді, коли встановлений на триногу і підключений до механізмів наведення. Без триноги кулемет перетворюється просто на автомат зі стрічковим живленням. Кут його наведення по горизонту обмежений трохи більше ніж 800 тисячними. Як ви можете бачити на схемі, через це між взводними опорними пунктами утворюється значний мертвий простір, у якому противник може маневрувати абсолютно безкарно. Більше того, чим ближче він підходить, тим більше звужується сектор обстрілу — і разом із ним падає ефективність кулеметного вогню. Сидячи на вершині пагорба, кулеметна позиція залишається вразливою для настільного вогню противника. З огляду на ефективність сучасного танка довго така вогнева точка не проживе.

Мал. 2: схема сержанта Веста

— А тепер, давайте поглянемо на іншу ситуацію, — сержант перекреслив два значки кулеметів на вершинах і накреслив замість них нові. — Бачите, я помістив обидва кулемети на зворотний схил пагорба, і направив їх на сектор сусіднього взводу. Таким чином, ми перекриваємо вогнем весь фронт і одночасно захищаємо кулеметні точки від ворожого вогню. Таке розташування кулеметів вважається класичним, вони фланкують супротивника з прихованої позиції. Звичайно, рідко де знайдеш два такі зручні пагорби — отут у нас точно немає. Однак ми будемо використовувати інші особливості рельєфу схожим чином.

— Раніше я вже згадував точність вогню сучасних танків, а по нас буде працювати артилерія, не кажучи вже про вороже повітря. Тож нам допоможе сьомий принцип — ОКОПУВАННЯ І МАСКУВАННЯ. Кулемети повинні бути добре укриті в траншеях, що відриті спеціально для них.

— Так, звичайно, — вставив я, — я вже знайомий з будовою правильної кулеметної позиції. Давайте перейдемо до останнього принципу.

— ЕКОНОМІЯ, — посміхнувся сержант. — У нас на курсах був черговий жарт: “спочатку існувало лише сім принципів розміщення кулеметів, а економію додали потім у рамках урядової програми зі скорочення витрат”. Тим не менш, якщо поглянути на речі серйозно, то економія не менш важлива, ніж решта принципів. Економія боєприпасів важлива сама по собі, але не можна також не брати до уваги знос наших кулеметів. Крупнокаліберний кулемет здатний робити до 550 пострілів на хвилину, а єдиний — понад 600. Хоча обидва вказаних типи кулеметів здатні вести вогонь з подібною швидкістю лише обмежений час, в крайніх випадках ми можемо використовувати їх так. При цьому швидко розстрілюються нарізи у стволах, вигоряє масло і коробляться металеві деталі, через що допуски стають надто щільними. Після цього кулемети виходять з ладу, і зазвичай у саме у той момент, коли вони потрібні. Тому нормальний темп стрільби для ВКК складає 40 пострілів на хвилину, а підвищений — 100 пострілів на хвилину. Для єдиного кулемета ці показники становлять 60 та 90 пострілів. На курсах фахівців-кулеметників ми робили так: стріляли з єдиного кулемета по 4-6 пострілів та рахували вголос під час пауз між чергами. Повільний рахунок до п'яти дає нормальний темп стрільби, а рахунок до трьох — підвищений.

— Ймовірно, нашою найгострішою проблемою стане витрата боєприпасів. Минулої ночі я подивився в укладки бронетранспортерів, тож можу сказати, що зарядили нас непогано. Набагато вище норми для бойових підрозділів. Щоправда, поки все це добро

лежить у машинах, від нього немає користі. При підвищеному темпі стрільби щохвилини великокаліберний кулемет споживає приблизно 35 фунтів боєприпасів, а єдиний кулемет — приблизно сім**** фунтів. Все це створює серйозну проблему поповнення боєкомплекту — годі й сподіватись на поповнення б/к під вогнем, під час бою. Рішення лише одне: заздалегідь скласти якнайбільше патронів безпосередньо на позиціях кулеметів. Крім того, треба запровадити дуже сувору дисципліну вогню. Не можна допускати, щоб три кулемети вели вогонь по цілі, якщо буде достатньо й одного. Не можна витратити кулі великого калібру на живу силу, якщо поруч наявний єдиний кулемет, здатний впоратися із цим завданням. І, звичайно, особливо дбайливо ми повинні витратити бронейно-трасуючі С44.

— Ну от і все, — сказав Вест. — В ідеалі, позиція кожного кулемета має відповідати вимогам усіх восьми принципів. Насправді це виходить дуже рідко. Думаю, можна орієнтуватися хоча б на п'ять із восьми.

**Final Protection Fires, стосовно кулеметів — основний напрямок стрільби кулемета, який прокладається вздовж флангу дружнього підрозділу, і вогонь вздовж якого забезпечує прикриття цього підрозділу. У разі, якщо кулемет не веде вогонь по іншій призначений цілі, він має бути спрямований для ведення вогню вздовж FPF.

****35 фунтів важить 100-патрона стрічка набоїв .50 BMG, упакована у металевий короб. 50-патронна стрічка для FN MAG важить трохи більше ніж 2 кг.

План

У цей момент з'явився сержант-майор із аркушем паперу в руках.

— Ось схема, про яку ви просили, сер.

— Чудово, — відповів я, — прошу, сідайте з нами, сержант-майоре. Мені знадобиться ваша голова для вирішення пари проблем. Я збираюсь задіяти якомога більше кулеметів. Ми просто не можемо нехтувати такою вогневою міццю. Скажіть, скільки кулеметів у нас є загалом?

Сержант-майор замислився на мить, а потім відповів:

— На кожному БТР встановлено кулемет, а їх у нас 15. Утім, другий взвод втратив один із своїх, тож залишається 14. Крім того, кожний взвод має штатний єдиний кулемет, а ще один такий я розташував тут, для оборони штабу роти .

— Тож на коло у нас 18 кулеметів, — сказав я. — 6 з них вже розгорнуті на позиціях, тож для розгортання решти нам потрібно ще 12 розрахунків, або 24 бійця.

— Це купа народу, сер, — мугикнув сержант-майор. — Взводним командирам це ніц не сподобається. Можливо, ми зможемо трохи заощадити, якщо залишимо частину кулеметів на броні. У такий спосіб нам знадобиться лише по одному стрілку-навіднику на кулемет.

— Хм, а в цьому може бути сенс. Що ви думаєте, сержанте Вест?

— Встановлені на БТРах кулемети набагато мобільніші, а також краще пристосовані для ведення зенітного вогню, — відповів він. — І все ж таки, такий спосіб має суттєві недоліки. Силует машини високий, а сам кулеметник відкритий для ворожого вогню. Він також не може перезаряджати та обслуговувати кулемет, не вилазячи з люка. Це означає, що для вогневого контакту в його розпорядженні є лише 105 набоїв, після чого машина повинна відступити в укриття для перезарядки. Це всього хвилина стрільби на підвищеному темпі. Крім того, турельні кулемети неможливо заздалегідь пристріляти по цілях, а точність їх стрільби аж ніяк не найкраща. Через це виходить набагато менша ефективна дальність і більш розмита зона ураження. Пропоную все ж таки зосередитись на розгортанні кулеметів на триногах, а потім, якщо залишаться зайві, можна подумати про організацію мобільного резерву на БТР.

— Давайте так і зробимо, — підсумував я. — Відкладемо поки що питання щодо комплектування розрахунків і приступимо до попереднього планування. У звичайних умовах я спочатку знайшов би позиції для кулеметів і ПТРК, і тільки потім розташував би піхоту. На жаль, нам доведеться робити навпаки. Мораль бійців досить висока, і я не стану руйнувати їх настроїв перед боєм, змушуючи їх окопуватись ще раз на новому місці. Траншеї для кулеметів доведеться відривати в межах існуючих позицій. Сподіваюся, це не стане проблемою. Давайте спершу подумаємо про боротьбу з БТР.

— Я особисто бачу лише два можливі шляхи підходу для бронетехніки: через мінне поле і через прогалину в лісі. Найімовірніше, що противник намагатиметься притиснути нас до землі, одночасно роблячи прохід крізь мінне поле, а потім атакує відразу з обох напрямків.

— Що й дозволяє нам визначити зони ураження, чи не так, — перервав мене сержант Вест. — Близькі края обох зон знаходяться у межах ефективного вогню великокаліберних кулеметів наших передових взводів.

— Саме так, — підтвердив я, — давайте відзначимо їх як зони А і В відповідно. Припустимо, кожному прикриватимуть по два кулемета. Думаю, ще дві зони треба призначити по передньому краю передових взводів. Назвемо їх С і D. Скажімо, ще по два кулемети на кожному.

— Разом вісім, — кивнув сержант-майор. — Лишається шість.

— Думаю, тут можна зробити економно, — вклинився в розмову сержант Вест. Він дістав з кишені аркуш кальки і поклав його на схему. — Припускаю, що ця схема є достатньо точною. У мене тут відзначений кут у 800 тисячних — трохи менше за дійсний сектор обстрілу кулемета. Бачите, саме так, як я й думав. Кулемети першого взводу можуть перекрити і зону А і зону С одночасно. Зони В і D може прикрити другий взвод. Пропоную дати кожному взводу по три кулемети. Таким чином, ми призначимо чотири кулемети на FPF по кожній зоні, а вогонь ще двох можна буде перенаправляти за потребою.

— Чудова думка, — відповів я. — Що думаєте з цього приводу, сержант-майоре?

— Так, згоден, але що стосовно єдиних кулеметів?

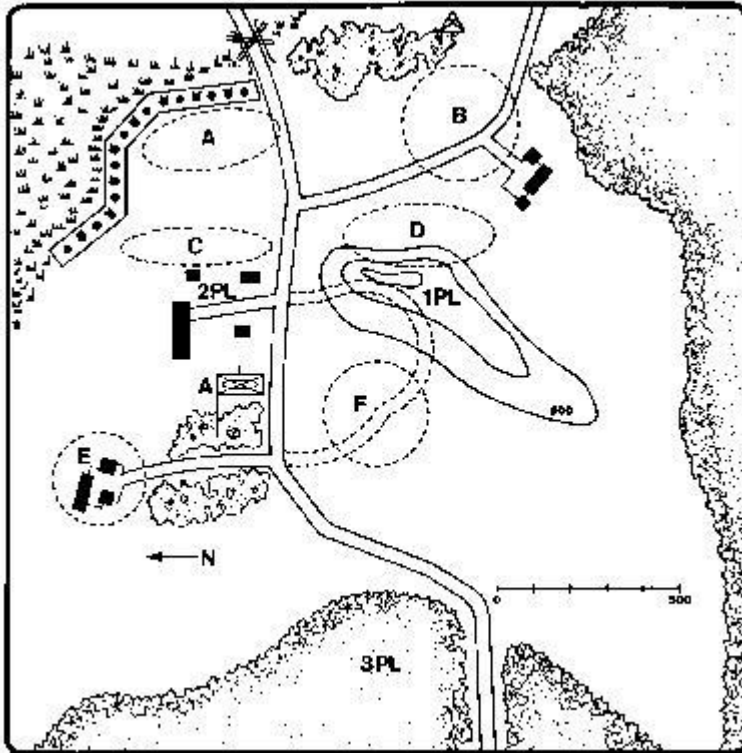
— Головне завдання середніх кулеметів — ось чим насправді є ваші єдині кулемети, щоб ви розуміли — це ведення вогню на придушення по площинним цілям. Один з найкращих способів їх застосування буде призначити кулемет, що притискає екіпажі та десант із підбитих БТР. У нас є чотири єдині кулемети, тож на кожну зону ураження можна виділити по одному.

— Для цього доведеться висунути вперед кулемети з третього взводу та зі штабу роти, а я не певен, що схвалюю це, — відповів я. — По-перше, хотілося б обмежитися мінімальними перестановками, а по-друге, я маю намір порушувати цілісність взводів лише у крайньому випадку. Передові взводи ще мають по одному незадіяному великокаліберному кулемету. Ми можемо їх використовувати?

— Так, — відповів сержант, — знищення живої сили є одним із побічних завдань для ВКК. Використовуючи звичайні патрони для них ми зможемо обстрілювати більш віддалені цілі, ніж досяжні для ЄК. Але треба пам'ятати, що ці кулемети ненажерливі, і витрачають безліч боєприпасів. Стріляти з них треба обачливо.

— Не забувайте, що у другого взводу не вистачає одного кулемета, — нагадав сержант-майор.

— Точно, — кивнув я, — ми віддамо їм КП зі штабної машини. Все одно він краще захистить нас з передовій, ніж звідси. Однак про оборону цієї позиції теж слід подумати. Я гадаю, що наші передові зони ураження вже прикриті достатньо. Якщо ми призначимо на них ще більше кулеметів, то вони тільки заважатимуть один одному. Ми повинні враховувати ймовірність того, що під час бою один, а може й обидва наші передові взводи будуть зім'яті. Крім того, є ймовірність, що БМП обійдуть їх та вдарять по нас із флангу. Давайте призначимо ще дві зони ураження; одну біля ферми, ось тут, назвемо її зоною Е, а ще одну за першим взводом, нехай буде зона Ф. За задумом, обидві можна прикрити з позицій третього взводу. Призначимо по два кулемети на кожну. Скільки всього виходить, сержант-майоре?

Мал. 3: зони ураження кулеметів

— За підсумком — 14, і ще два КК і два єдині кулемети в резерві, — відповів він. — Нехай так і залишається, якщо запитаєте мене.

— Згоден, — підтвердив я. — Ми виділимо для них розрахунки, але поки не зніматимемо ці резервні кулемети з машин. Після того, як ми розберемося з координацією вогню, можуть виникнути дірки, які треба буде заткнути.

Поглянувши на годинник, я побачив, що вже перевалило за дев'яту .

— Часу лишається обмаль, — зауважив я вголос, — не хочу відкладати нараду командної групи ще раз, тож давайте продовжимо. Сержанте Вест, відтепер вас включено до складу штабу роти. Можете перенести сюди речі, але трохи пізніше. Спочатку я хочу, щоб ви підібрали позиції для всіх кулеметів, про які ми щойно говорили. Сержант-майоре, розпорядьтеся, щоб зв'язківці повідомили всіх про прибуття Веста. Передайте командирам, від мого імені, що вони повинні повністю співпрацювати з Вестом, я потім особисто надам їм необхідні пояснення. Краще зробити це просто зараз, а потім повертайтеся, і ми обговоримо питання кадрів.

Повернувши голову до Веста, я продовжив:

— Як тільки ви підберете позиції для всіх кулеметів, знайдіть мене. Жодна лопата не повинна торкнутись землі, поки я не схвалю перестановки особисто. Потім, поки взводи окапиватимуть кулемети, ми обговоримо цю вашу координацію. Є питання?

— Ні, я зрозумів ваші наміри. Обхід позицій займе дві-три години, але до полудня я маю завершити.

— Чудово, — відповів я, — Займайтеся і до зустрічі.

Незбаром повернувся головний сержант-майор і повідомив, що повідомлення надіслано.

— Сержант Вест схожий на гарного хлопа, — зауважив я.

— Він розуміється на кулеметах, це правда, — відповів сержант-майор. — Решту покаже час. Ви хотіли обговорити питання комплектації розрахунків, сер.

— Я проінструктую взводних командирів щодо результатів нашої розмови, і дозволю їм самим вирішити, кого зі своїх солдатів вони призначатимуть у кулеметні розрахунки. Очікую, що взводні захочуть провести щось на кшталт повторних навчань з кулеметів, щоб освіжити навички у пам'яті, але хай самі їх організують. У другій половині дня ми почнемо пристрілку, тож дуже важливо, щоб усі, так би мовити, почали крокувати з правильної ноги. Швидше за все, більшість наших солдатів ніц не розуміють, як працює механізм наведення, і ніколи не складали картку вогню для кулемета. Вирішувати цю проблему треба на ротному рівні. Організуйте це, будьте ласкаві.

— Зрозумів вас, сер, — відповів він. — У нас на командному пункті є купа настанов щодо кулеметів, а ще я попрошу транспортного сержанта і когось із заступників командирів взводів мені допомогти. Якщо хочете, ми включимо в матеріали кілька слів про будову правильного кулеметного окопа.

— Чудова ідея. Зовсім про це забув. Крім того, подивіться на наші запаси матеріалів та інструментів. Якщо чогось не вистачає, надішліть терміновий запит до бригади. Але перш за все, давайте вирішимо, де брати людей для розрахунків для тих кулеметів, що не належать піхотним взводам.

— Оскільки штабний КК передається до другого взводу, залишаються лише кулемети з БТР-бульдозера, і машини заступника командира роти, — відповів він. — Крім того, відкрито питання зі штабним єдиним кулеметом.

— Разом три кулемети, плюс єдиний кулемет третього взводу, якому ще не призначений сектор, — відповів я. — Наберіть один розрахунок із персоналу штабу роти, і нехай кожен взвод підготує ще по одному черговому розрахунку. Таким чином, коли ми вирішимо, куди розподілити кулемети, у нас вже будуть люди. Тепер, я накидав вам достатньо справ, тож краще приступайте до роботи. Є що додати, перш ніж ми розійдемося?

— Як сказати, — він затримався на мить, а потім продовжив. — Я згоден з вашими намірами, сер, але якщо говорити відверто, то чи нема у вас враження, що ми надто поспішаємо з перестановками? Або вам відомо щось таке, що невідомо нам, або в такому поспіху немає сенсу, оскільки перемир'я триватиме ще кілька днів. Ми маємо достатньо часу і на тренування з кулеметами, і на розміщення озброєння та боєкомплекту на позиціях, і на окопування. Вже зараз можу сказати, що нам знадобиться набагато більше кілків для колючого дроту та мішків для ґрунту, а отримаємо ми їх не раніше, ніж сьогодні ввечері. Пропоную сьогодні займатися навчанням та підбором позицій, а потім дати людям відпочити. Після чого ми висунемо

кулемети вперед і будемо окопуватись під покровом темряви, сьогодні вночі, а пристрілкою займемося на світанку, відразу після ранкової повірки.

Подумавши хвилину, я погодився з ним.

— Можливо, я трохи захопився, — сказав я. — Дуже важливо, щоб ми завершили всі приготування правильно, і, як ви вірно зауважили, ми ще маємо час. Працюватимемо за вашим графіком. Тепер можете йти, а я запишу кілька моментів і пізніше побачу вас на нараді командної групи.

Під час штабної наради я звернув увагу кожного на обстановку за останніми даними розвідки, а потім з усіма подробицями пояснив свій задум на оборонний бій. Як і слід було очікувати, взводні зовсім не зраділи, дізнавшись, що їм доведеться знімати з БТР кулемети, і реорганізувати позиції. Однак я говорив переконливо, тому ніхто не став заперечувати. Я затвердив план дій на найближчі 24 години; порядок взаємодії мав бути остаточно затверджений ще на одній нараді, яку призначили на 10:00 завтрашнього дня.

Після наради я довго розмовляв із командирами секцій TOW. Одна секція розмістилася в лісі з третім взводом, і прикривала мінне поле, а друга — на узліссі на південний захід від першого взводу, і прикривала лісове дефіле. Ми домовилися зустрітися на передових позиціях о 14:00, щоб обговорити порядок взаємодії всіх наших протитанкових засобів — TOW, Карл-Густавів та великокаліберних кулеметів. Вони вже зібралися йти, коли я згадав, що ввечері має приїхати ПАН (передовий авіанавідник). Ми коротко обговорили протитанкову роль ВПС, і відразу вирішили, що обидва командири секцій TOW повинні також бути присутніми при розмові з представником літунів.

Я якраз чекав на ланч, коли повернувся сержант Вест.

— Знайшов місця під усі кулемети, сер, — доповів він. — Вийшло майже так, як ми задумали за схемою. Якщо ви зараз вільні, можемо оглянути позиції разом, і взводи зможуть почати копати окопи та готувати кулемети до пристрілювання.

Я розповів йому про новий план робіт, і ми вирішили зробити коротку перерву на ланч перед обходом позицій. Сержант пішов перенести особисті речі, а я залишився і почав длубати коробку з польовим пайком. Я доїдав банку консервованих персиків, коли з'явився сержант-майор і сказав:

— Сер, вам відомо що-небудь про міноукладач, який мали нам надіслати? У мене з'явився якісь сержант від інженерів, і він стверджує, що ви на нього чекаєте.

— От дідько! — вигукнув я. — Я зовсім забув про це. Кличте його сюди.

Інженерний сержант повідомив мені, що поки що приїхав до нас самий і тільки для розвідки — його відділення зайняте роботою на іншій ділянці, і не звільниться до завтрашнього дня. У його розпорядженні буде всього 300 хв, але їх можна буде встановити у будь-якому потрібному місці. Подумавши хвилину, я вирішив встановити загородження від західного краю позицій другого взводу до узлісся. Там воно перекриє супротивникові прямий шлях на південь, і буде якраз у межах ефективного вогню гранатометів третього взводу. Інженер зробив кілька швидких розрахунків і сказав:

— У мене вийде поле довжиною 500 метрів із п'ятьма рядками мін. Можете розрахувати, що воно зупинить з 60% ймовірністю БТР, і з 80% ймовірністю — танк. Для завершення роботи нам знадобиться чотири години; і це без урахування дротяних загороджень та протипіхотних мін. З цим нам знадобиться допомога ваших людей.

Ми із сержантом інженерів обговорювали робочі питання приблизно десять хвилин, а потім на сцені з'явився сержант Вест.

— Я знайшов завдання ще для парочки кулеметів, — сказав я йому. — Де там наша схема?

Сержант дістав аркуш з кишені і розгорнув його.

— Сапери подарують нам нове мінне поле, ось тут. Якись із наших кулеметів прикривають цей сектор?

Вест витягнув свою 800-тисячну лінійку і наклав її поверх схему.

— У мене є два великокаліберні, тут і тут, які спрямовані на зону F. Вони дістануть усе, що спробує обійти загородження з північного боку, але перекриватимуть саме поле лише метрів на сто. Можна було б розгорнути один кулемет далі на південь, але тоді він не зможе прострілювати зону FOXTROT. Натомість, я пропоную розгорнути великокаліберний кулемет тут, — він вказав на перехрестя на південь від розташування штабу роти. — Звідси кулемет зможе прострілювати мінне поле вздовж. Дистанція, звичайно, велика, особливо до дальнього краю поля, але кут обстрілу буде близький до прямого, тож має бути гарно.

— Згоден і схвалюю, — відповів я. — Хто підчищатиме піхоту за цим кулеметом?

— Ну, як ви пам'ятаєте, ми ще не задіяли ЄП третього взводу. Пропоную встановити його тут, — сержант ще раз вказав на ту саму точку. — Поставивши кулемет глибше від узлісся, серед дерев, ми зможемо прикрити і зону F, і мінне поле. Крім того, нам потрібно вирішити просто тут і зараз, де саме проходитимуть межі мінного поля, і помітити їх. Таким чином, ми зможемо пристріляти кулемети до того, як будуть встановлені міни. Як тільки їх покладуть, ми не зможемо стріляти по полю без ризику підірвати власні міни.

Утрюх ми обійшли територію майбутнього мінного поля і помітили два його протилежні кінці кілочками. Після цього сержант інженерів поїхав, а я подався з Вестом на позиції першого взводу. Стало очевидним, що він чудово підібрав місця для кулеметів. Вони стояли трохи скучено, але їх укривав зворотний схил, так що я схвалив розміщення. Сержант Вест проінструктував мене і командира взводу щодо секторів обстрілу кулеметів, і ми вирушили до другого взводу. І знову я побачив, що роботу зроблено чудово. Тут Весту довелося складніше, оскільки там не було ніякого узгір'я, але він-таки примудрився розмістити кулемети під прикриттям будівель, компостних куп і тому подібних пам'яток сільського ландшафту.

— Для облаштування цих позицій знадобиться безліч мішків з піском, — сказав він мені, — але нічого краще не підібрати.

І знову, ми обговорили сектори вогню та FPF для кулеметного вогню з командиром взводу. Часу було обмаль, тож я вирішив залишитися на позиціях і дочекатися командирів секцій TOW. Сержант Вест попрямував до штабу, щоб розмістити єдиний кулемет третього взводу, і ми домовилися пізніше зустрітися там.

Через дві години я знайшов його в обумовленому місці, і в компанії командира третього взводу. Побачивши моє наближення, вони піднялися і привітали мене, і сержант сказав:

— Ми знайшли гарне місце для кулемета. Як я і припускав, доведеться зрубати пару-трійку дерев, щоб розчистити сектор вогню, проте позиція вийде гарна. Від неї до дальнього краю мінного поля буде 1200 метрів, і оскільки кулемет може бити на 1550, все в межах ефективної дальності. Перед тим, як ми підемо дивитись на позицію, послухайте, будь ласка, лейтенанта — має непогану ідею.

Я перевірив погляд на командира взводу, і той сказав:

— Справа в тому, що в мене немає позиції як такої. Із запланованим розташуванням кулеметів, у мене буде понад 1000 метрів фронту. Якщо механізована група прорветься крізь перші два взводи, я мало чим зможу її зупинити. Зараз мої люди охороняють парк БТР і займають кулеметні позиції — поки іншої задачі для них нема. Сержант Вест згадав, що два великокаліберні ще не задіяні. Дозвольте поставити їх на мої БТР, і я сформую щось по типу механізованого резерву. Мій взвод укомплектований повністю, так що можу виділити по шість-сім чоловік на кожну машину. Ми приберемо з них всі особисті речі і натомість завантажимо їх кулеметними патронами та M72 (M72 LAW, одноразовий 66-мм протитанковий гранатомет). Так ми зможемо доставляти підкріплення на атаковані позиції, блокувати вклинення ворога, підвозити боєкомплект або евакуювати поранених.

Подумавши хвилину, я вирішив, що пропозиція має сенс. Третій взвод мав би створювати глибину нашого району оборони, у цьому полягало його завдання. Однак ніхто не казав, що це обов'язково робити зі статичної позиції.

— Де ви думаєте розмістити цей резерв? — Запитав я.

— Звичайно, я можу залишитись на місці, — відповів він. — Але взагалі-то, коли і якщо вам знадобиться резерв, час буде обмаль, а швидкість реакції — критично важлива. Немає жодної гарантії, що ми зможемо підтримувати радіокontakt, тому я пропоную пересунути його якомога ближче до командного пункту роти. Ліс через дорогу від штабу роти підійде.

— Добре, — погодився я. — Але не надто захоплюйтеся цією справою. Переконайтеся, що призначили достатньо людей для обслуговування кулеметів. Залишіть на позиціях заступника та свого капрала-зброяра, нехай керують вогнем. Крім того, ваші гранатомети знадобляться для прикриття мінного поля. Однак знаєте що, знайдіть головного сержанта-майора, і поцікавтеся — начебто, Карл-Густав штабної секції поки що сидить без діла. Якщо це так, використовуйте його для посилення механізованого резерву. Насправді, ви тільки-но звалили собі на плечі здоровенний таку купу відповідальності. До полудня завтрашнього дня ви, ваші сержанти, і обидва ваші водії, повинні знати кожен дюйм наших передових позицій, і кожен шлях, яким до них можна дістатися. Хочете додати щось?

— Ще хвилинку, сер, — сказав сержант Вест. — Треба буде подивитись по місцю, але можна розмістити БТР механізованого резерву так, щоб їх кулемети забезпечували зенітне прикриття. Не дуже ефективно, але хоч щось. Також у нас тут є “Лінкс” (розвідувальна машина на базі М113) розвідувальної групи. Його поки що не прилаштували, тож один із людей лейтенанта міг би стати за його кулемет.

— Ще одна розумна ідея, — відповів я. — Цікаво, що ніхто не згадав про цей Лінкс раніше. Можете удвох вирішити питання розміщення резерву, але зараз хочу побачити позицію єдиного кулемета.

Я затвердив розташування і сектор вогню для кулемета третього взводу, і подався до ротного штабу. Настав час вивчити план вогню артилерії, що підтримує нас.

Пристрілка

Щойно я закінчив обговорювати поправки до плану вогню по зашифрованому радіо, з'явилися сержант Вест у компанії лейтенанта третього взводу.

— Ми знайшли гарне місце для “Лінкса”, — повідомив взводний, — але змогли прилаштувати лише один М113.

— Най буде, — відповів я. — Вже хліб. Продовжуйте шукати місце для другої машина, а мені потрібно ще раз поспілкуватись із сержантом Вестом. Давайте знайдемо якесь розлоге дерево, та сядемо в тіньку ненадовго.

— Як наші справи? — почав я.

— Усі кулемети розміщено, — відповів він. — Також, взводи навчились як правильно встановлювати триноги. Дорогою сюди я помітив, як замком другого взводу пояснював першим номерам розрахунків будову механізму наведення, а транспортний сержант розповідав заступникам командирів відділень як правильно копати кулеметний окоп. Якщо ввечері отримаємо додаткове спорядження для земляних робіт, облаштування позицій буде завершено до світанку. Навіть якщо щось не встигнемо, то не проблема. Для пристрілювання достатньо лише розмістити кулеметні триноги.

— Як саме проводитимемо пристрілку? — Запитав я.

— Чесно кажучи я збирався сьогодні ввечері скласти загальний план і пристріляти всі кулемети одночасно. Проте все ж таки буде краще, якщо ми не поспішатимемо — так простіше дотримуватись потрібної послідовності дій. Всі кулемети зараз розміщені парами та трійками, тобто фактично діють як кулеметні відділення. Ці імпровізовані відділення ускладнюють нормальну структуру взводів. Кожне кулеметне відділення має мати призначеного командира, хто відповідатиме за вогонь своїх кулеметів безпосередньо перед командиром взводу. На кого конкретно покладено цей обов'язок, варіюється в залежності від того, як взвод розташований на місцевості. Більшістю командують командири найближчих стрілецьких відділень. Третій взвод відрізняється від інших — а все через те, що він формує резерв. Два кулемети на його лівому фланзі знаходяться під командування капрала-зброяра, а ті, що праворуч — під керуванням

заступника командира взводу. Єдиний кулемет стоїть сам по собі, але взводний ручається за компетентність капрала, що командує його розрахунком. Теоретично, командування кулеметами третього взводу покладено на заступника командира взводу, але, враховуючи велику протяжність його фронту, думаю буде розумно дати капралу-зброяру рацію, і вважати його двокулеметне відділення окремим підрозділом. Звичайно, це питання ще варто обговорити.

— Первинна пристрілка здійснюється під наглядом командирів відділень. Кожен кулемет дає установчу чергу — достатньо довгу, щоб ретельно перевірити надійність закріплення триноги — а потім обстрілює призначені цілі, починаючи з основного напрямку. Як тільки кулі лягають точно по місцю, точні установки горизонтального та вертикального прицілу заносяться до картки вогню. Командир відділення надає кожній цілі тимчасовий номер, і на цьому первинна пристрілка завершується.

— На другому етапі командири кулеметних відділень порівнюють свої записи під керівництвом командира взводу чи його заступника. Взвод призначає єдину нумерацію цілей, і всі кулемети пристрілюються по кожній призначеній взводом цілі в межах їхніх радіусів ефективної стрільби та секторів обстрілу. Звісно, це вже на додаток до тих цілей, що були призначені їм спочатку.

— На третьому етапі в справу вступаю я, і роблю фактично те саме, що й взводні, тільки вже на рівні роти. Зрештою, виходить загальна ротна картка вогню. Для полегшення управління вогнем я надаю кожному кулемету свій номер.

— Ого, та ви ж готуєте мені справжнісінького монстра! — вигукнув я. — Але мені це до вподоби.

— Ще б пак, сер. Є кілька прийомів для полегшення управління вогнем, ми обговоримо їх трохи пізніше. Зараз мені потрібне ваше рішення з кількох питань. Практично всі наші кулемети розташовані так, щоб рано чи пізно вести фланкуючий вогонь. З тактичної точки зору, безпечно видалення рубежу кулеметного вогню від позицій дружніх військ залишається на розсуд командира. У той же час, з технічної точки зору потрібно, щоб “ані напрямок ствола, ані траєкторія падіння куль не повинна наближатися до позицій своїх військ ближче, ніж на безпечний кут у 267 тисячних”. Особисто я думаю, що це трохи занадто. Я пропоную, щоб ми пристрілювали цілі аж до сектора в 50 тисячних, і ще залишали запас по горизонтальному наведенню, достатній, щоб вести вогонь просто по позиції. А ще ми можемо встановити кілочки, щоб обмежити горизонтальну наводку до сектора у 50 тисячних — так ми виключимо випадкові постріли по своїм, а у разі потреби кілочки легко прибрати.

— Слушна пропозиція, які зазвичай і виходять від вас, — відповів я. — Робіть, як вважаєте за потрібне.

— Гаразд, я сподівався, що ви так і скажете, — кивнув Вест. — Однак, у зоні ураження F є цілі, що знаходяться на одній осі з позиціями першого взводу. Якщо між цими двома точками є 450 метрів, то все гаразд. Для тих цілей, що знаходяться ближче до наших військ, я пропоную обмежитися холодною пристрілкою.

— Згоден, — знову відповів я. — У будь-якому випадку, ми стрілятимемо по цих цілях лише у тому випадку, якщо нас почнуть зминати.

— Здається, на цьому все, — сказав він. — Я віддам наказ, щоб про пристрілку попередили розвідників на передовому спостережному пункті — не варто, щоб вони подумали, що ми раптом оголосили їм війну. Буде розумно, якщо ви також сповістите про пристрілку штаб бригади. Я маю декілька гарних зауважень щодо засобів контролю кулеметного вогню, але думаю, що обговорення цього питання краще відкласти до ранку.

— Немає причин поспішати, — погодився я. — Тим більше, що ви й так забили мені макітру вашими кулеметними ребусами. Крім того, мені знову потрібно продумати план протитанкового вогню. За годину до нас прилетить авіанавідник. Продовжуйте працювати, ми побачимося з вами пізніше ввечері.

Ко-ординація

Тієї ночі рота працювала, як зграя бобрів. Прибули додаткові інструменти для земляних робіт, а з ними ще кілька бухт телефонного кабелю, який замовив сержант Вест. Я вже й не знав, чого ще від нього чекати. Світанок застав кулеметні розрахунки за наведенням останніх штрихів на маскування позицій. Під час ранкової перевірки я зробив швидкий обхід наших передових взводів — і побачене мене вразило настільки, що я вирішив залишитися з першим взводом і спостерігати за пристрілкою. Старий міг би пишатися мною, — подумав я.

Пристрілка пройшла гладко, і зайняла значно менше часу, ніж я очікував. Більшість розрахунків уже провели холодну пристрілку за своїми цілями під час ранкової перевірки, і це прискорило процес. Спостерігаючи за фонтанчиками попадань від куль у зонах ураження, я думав про себе — все майже як на навчальних стрільбах. Іноді два кулемети починали обстрілювати одну й ту саму ціль з різних кутів. Дивно, як це впливало на зону ураження, що формується. Деякі виходили вузькими та витягнутими, тоді як інші були товстими та короткими, все залежало від типу кулемета, що вів вогонь, дальності та нахилу місцевості в районі цілі. Заступники командирів взводів ходили від кулемета до кулемету, розмовляли з розрахунками та робили записи. Вони явно зосередилися на тому, що відбувається.

Я тільки-но збирався повертатись на ротний КП і поснідати, коли помітив сержанта Веста. Він крокував дорогою, затиснувши під пахвою планшет із картами. За допомогою бінокля я простежив, як він зник за однією з будівель у секторі другого взводу. За кілька секунд він знову з'явився, цього разу в компанії з командиром взводу та його заступником. Він ходив від кулемета до кулемета, робив якісь записи, і час від часу вказував уперед, на перший взвод. Під суворим поглядом сержанта Веста кожен кулемет випустив щонайменше одну мету. Завершивши це дійство, всі троє розташувалися для довгої розмови; було багато обмінів кивками і тикання пальцями в різні боки. Приблизно через п'ять хвилин заступник взводного пішов у напрямку однієї з кулеметних позицій, а пара, що залишилася, попрямувала просто до мене.

— Все пройшло гладко, сер, — доповів сержант Вест після того, як привітав мене. — Як тільки я закінчу зі справами тут, почну складати загальну картку вогню роти. Потім я знову обійду взводи, щоб повідомити розрахунки про додаткові цілі та їх нову

нумерацію. Доповісти про ситуацію я зможу десь за півтори години. Тоді ми обговоримо управління вогнем.

— Чудова робота, — відповів я. — У мене є до вас кілька питань, але вони можуть почекати.

До групи приєднався командир першого взводу, і всі троє почали обговорювати сітку цілей та методи контролю вогню. Два лейтенанти ухвалили кілька рішень, по суті, просто ухваливши пропозиції сержанта. “Та вони у Веста з рук їдять”, — посміхнувся я сам собі. Потім вся трійця попрямувала у бік великокаліберного кулемета праворуч від себе; там сержант почав пісочити розрахунок.

— Де ваш рубіж загороджувального вогню? — почав він.

— Ціль номер 1, — відповів солдат. — Праворуч від тієї будівлі, на позиціях другого взводу.

— І яку ви записали дальність?

— Вісім сотень, сержанте.

Вест дістав бінокль і уважно оглянув місцевість, потім повернувся до командира другого взводу.

— Сер, усі ваші люди в укриттях. Дозвольте дати пристрілювальну чергу?

— Так, починайте, — відповів лейтенант. — Я не менше вас зацікавлений у тому, щоб цілі були пристріляні точно.

Сержант перевів лінзи бінокля на ціль і скомандував “Вогонь!”. Кулеметник стиснув рукоятки і випустив п'ять пострілів. Крізь свій бінокль я роздивився пилові фонтанчики там, де впали кулі. “Точно по цілі”, — сказав я собі. Кулеметник виглядав надзвичайно задоволеним собою, і підняв погляд на сержанта.

— По чому ви збираєтесь стріляти, солдате? — Запитав Вест.

— По бронетранспортерах, сержанте.

— І куди ви цілитесь по бронетранспортеру?

— У борт, сержанте.

— Саме так, — кивнув Вест. — Але при такому прицілу кулі підуть нижче, в гусеницю та катки. Ви не врахували висоту мети під час пристрілювання.

— Ось так, я й не подумав про це раніше! — Вигукнув солдат. — Напевно, мені треба цілитися так, щоб фонтанчики танцювали на пару сотень метрів далі, правильно?

— Точно, але майте на увазі, що це тільки на випадок вогню по БТР. Стріляючи по живій силі вам потрібно трохи пропахати землю, щоб противник не зміг залягти під конусом вогню. У вашому конкретному випадку, конус вогню важливіший ніж зона ураження. За винятком невеликого мертвого простору просто попереду вас, ви можете випустити стрічку на прямому прицілі просто вздовж фронту другого взводу. Так що ви можете

наводитись просто на ціль, при цьому зона ураження фактично піде від ствола і на 100 метрів далі. Пропоную додати п'ять метрів до установки прицілу та повторити пристрілку. Можете не намагатися заповнити картку вогню акуратно, вам все одно доведеться невдовзі скласти нову, як тільки-но я встановлю єдину нумерацію цілей по всій роті. Так, ви в мене кулемет номер 10. Запам'ятайте це, і позначте десь на картці, щоб не забути. Тепер, які ще цілі вам призначені?

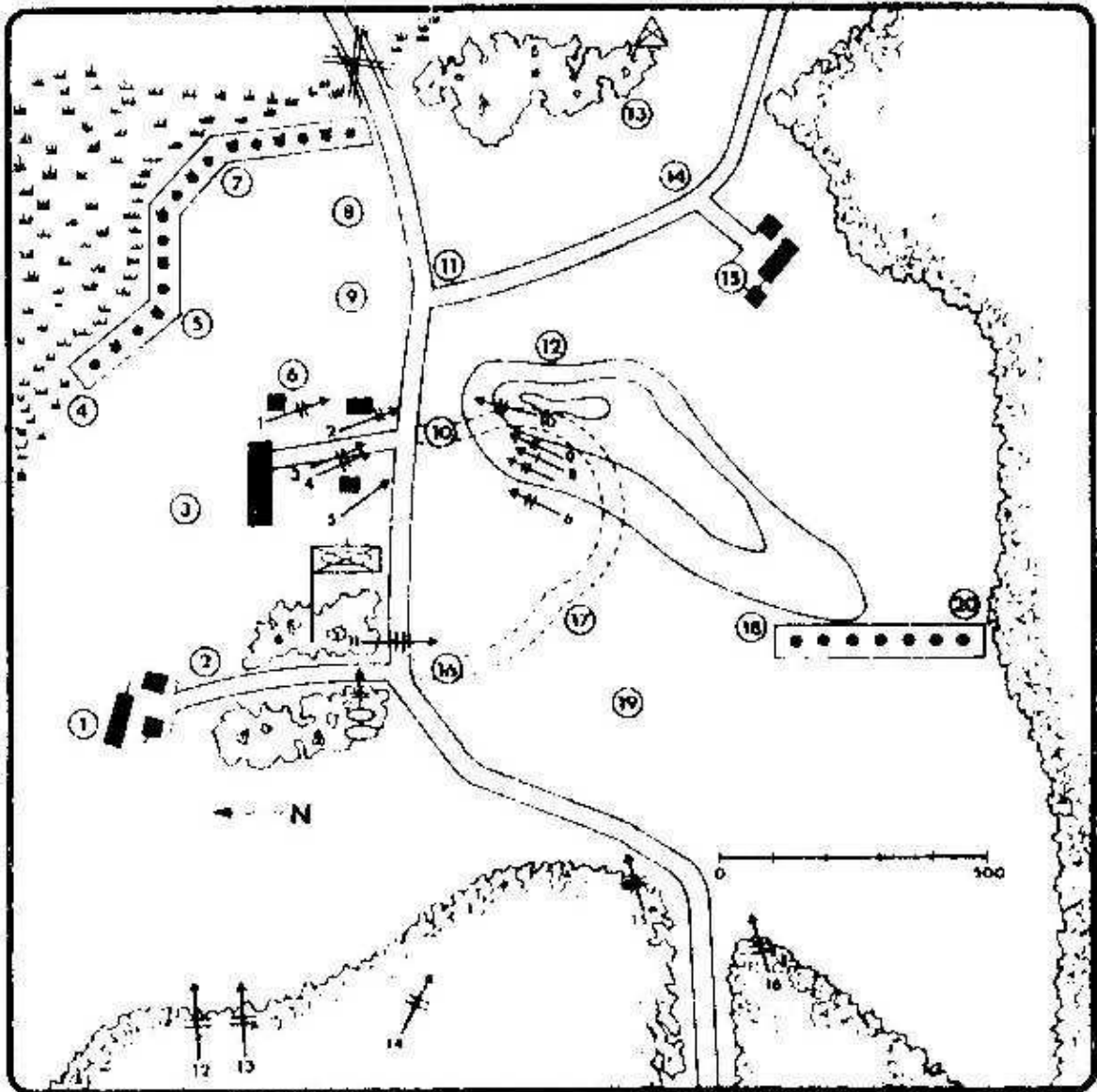
В цей момент я вже страшенно хотів випити чашку кави. У моїй присутності все одно не було особливої потреби — сержант Вест розбирався зі справами значно досвідченіше, ніж це міг би зробити я.

Через дві години сержант Вест приєднався до мене під моїм улюбленим деревом.

— Вибачте, що змусив вас чекати, сер, — почав він. — Справи зайняли більше часу, ніж я розраховував.

— Все гаразд, — відповів я, — до наради з координації ще цілу годину. Що ви мені приготували?

— Ось ваша схема розташування кулеметів і призначених цілей, — сказав він, передаючи мені аркуші паперу, — а ось таблиця цілей. Зверніть увагу, цілей всього 20. Ми не проводили пристрілювання бойовими патронами по тих з них, що знаходяться поряд з мінним полем, тому що я не хотів ризикувати підривом мін. Однак, ми все одно зібрали дані, на основі установок прицілів. Я записав, які кулемети можуть обстрілювати кожну ціль із зазначенням типу боєприпасу, який вони використовують — гвинтівковий калібр, бронебійні або оболонкові кулі для великокаліберного кулемета. Кожен КК у разі потреби може використовуватися в обох ролях, і як протитанковий, і як протипіхотний, оскільки на позиціях складені патрони обох типів. Якщо я встигну, я зроблю копії для всіх учасників наради.

Мал. 4: розташування кулеметів і їх цілей

MACHINE GUN TARGET LIST						
TGT NO	LOCATION	GPMG (GUN #)	GUNS HMG AP (GUN #)	HMG BALL (GUN #)	FPF (GUN #)	REMARKS
1	23051488		12	13	13	
2	23151455		12	13	12	
3	23461462		12	13	NIL	
4	23761470		10, 12	13	NIL	GUNS 12 & 13 NOT LIVE REGISTERED.
5	23901460	8	6, 9, 10, 12	7, 13	6	NO LIVE REGISTRATION.
6	23701445	8	9, 10		8, 10	GRAZING FIRE FROM #8.
7	24121448	8	6, 9, 10	7	7	8 & 9 WORK TOGETHER ON KZ A.
8	24041435	8	6, 9, 10	7	9	6 & 7 WORK TOGETHER ON KZ A. NO LIVE REGISTRATION.
9	23861434	8	6, 9, 10, 16	7	NIL	
10	23651418		3, 4, 6, 16	5, 7, 15	15	ONLY GUN #15 LIVE REGISTERED.
11	23901417	2, 8	1, 3, 4, 9, 16	5, 7, 15	5	1 & 2 WORK TOGETHER. GUN #15 NOT LIVE REGISTERED.
12	23781390	2	1, 3		1, 2	FRONT OF 1 PL'S POSN GRAZING FIRE FROM 1 & 2.
13	24201380	2	1, 3, 4	5	4	1 & 2 WORK TOGETHER. 5 SPS 3 & 4.
14	24081370	2	1, 3, 4	5	3	1 & 2 WORK TOGETHER. 5 SPS 3 & 4.
15	23951360	2	1, 3		NIL	
16	23221410	14	11, 16	15	NIL	ONLY GUN #11 IS LIVE REGISTERED.
17	23401390	14	11, 16	15	16	NO LIVE REGISTRATION.
18	23281363	14	11, 16		11, 14	11 & 14 WORK TOGETHER.
19	23221385	14	11, 16	15	NIL	15 & 16 WORK TOGETHER.
20	23281310	14	11		NIL	

Figure 5 - Machine Gun Target List

Мал. 5: перелік цілей кулеметів

Управління вогнем

— Ото було б гарно, якби можна було б просто сидіти в кріслі з цими двома листками, і натискати кнопки. А потрібні кулемети щоб самі гатили по ворогу, — пожартував я.

— Еге ж, — засміявся сержант. — На жаль, все буде дещо складніше. Нам доведеться продумати кожну можливу ситуацію, і заздалегідь знайти рішення, як ми справлятимемося з нею.

— Добре, — відповів я. — Якщо ми збираємося влаштувати мозковий штурм, треба викликати сюди головного сержант-майора. Кілька хвилин тому я бачив, як він голився за наметами. Ідіть і приведіть його, а я поки що вивчу ваші схеми.

Через кілька хвилин обидва сержанта знову приєдналися до мене.

— Думаю, сержант Вест пояснив, чим ми збираємося зайнятися, — запитав я, і, дочекавшись підтвердження від сержант-майора, продовжив. — Думаю, варто

розпочати зі сценарію лобової атаки противника. Ударні літаки А-10 та озброєнні ТОВ гелікоптери Кобра мають пустити першу кров — якщо встигнуть дістатися до нас вчасно. Летуни точно знають, де ми знаходимося, так що не стрілятимуть по нас. Вони націлені на противника на далеких підступах, і полюватимуть насамперед за танками, а не за іншою технікою. Звичайно, ВПС по ходу бою можуть прикінчити для нас пару-трійку БМП, але тільки якщо матимуть змогу зробити вдалий постріл. Наступними у справу вступатимуть наші розрахунки ТОВ. Вони націлені по зони ураження ALPNA та BRAVO. Їх вогонь також сфокусовано в першу чергу на танках, а піші ворожі стрілки на такій дальності ще не становить для нас загрози, тож можна не витрачати набої на піхоту. Потім настане черга наших протитанкових великокаліберних кулеметів. У цей момент по нас все ще стрілятиме артилерія фантазійців, так що я не бачу, у який спосіб я зможу особисто керувати їх вогнем. Думаю, буде розумно, якщо рішення на відкриття вогню прийматимуть взводні командири. Однак, у будь-якому випадку треба дочекатися, доки перша хвиля не увійде до призначених зон ураження. Я очікую, що передові танки будуть обладнані мінними тралами, щоб зробити коридори крізь наші загородження. Природно, що ці танки будуть першочерговими цілями для розрахунків ТОВ, але думаю, ми повинні виходити з того, що противник все одно прорветься через мінне поле. Бронетехніці доведеться витягуватися в колони, щоб пройти протраленими коридорами, і це грає нам на руку. Як ми можемо використовувати дані попередньої пристрілки на цьому етапі, сержанте Вест?

— Та майже ніяк, сер, — була відповідь. — У такому разі кулеметники будуть готові заздалегідь. Якщо ЛБМ рухатиметься до якоїсь пристріляної зони ураження, то навідник зможе навестись на неї і чекати на потрібний момент. Однак, у більшості випадків їм буде простіше брати установки прицілу з карток вогню. Я сказав би, нехай розрахунки самі вирішують, як їм зручніше. Ви могли помітити, що кожному протитанковому кулемету призначено свій рубіж FPF. Це і буде їхній основний напрямок стрільби.

— Це все чудово, — вклинився сержант-майор, — але ж ми, напевно, втратимо кілька кулеметів від артилерійського обстрілу, і не можна передбачити, які саме.

— Тоді нам залишається покладатися на ініціативу командирів відділень та взводів, — відповів я. — Кожну зону ураження обстрілюють щонайменше два кулемети. Насправді деякі можуть накрити відразу 10.

У цей момент сержант Вест і я розуміюче кивнули один одному.

— Парне розміщення — це із принципів застосування кулеметів, чи знаєте. Втім, треба не забути нагадати всім про необхідність відразу повідомляти про вихід з ладу якогось кулемета по ротній радіомережі.

— Ми вже призначили протипіхотні кулемети на підтримку кожного протитанкового, — продовжив сержант Вест, — так що зачистка від десанту буде автоматично. Що щодо нашої артилерії?

— Якщо знаряддя встигнуть розвернутися, і якщо до нас дістанеться коригувальник, я планую тримати його при собі, — сказав я. — Я збираюся задіяти артилерійський вогонь якомога раніше, і зламати бойовий порядок фантазійців. Сподіваюся, що наш розвідувальний підрозділ допоможе з визначенням координат цілей, а ще нам обіцяли

надіслати повітряного корегувальника. Артилерія може перемелювати поспішний десант набагато ефективніше, ніж кулемети, тож нам варто зупиняти вогонь живою силою в момент, коли на ціль починають падати снаряди. При цьому протитанкові кулемети повинні продовжувати вогонь, незважаючи ні на що.

— Чим ближче підійде противник, тим більше буде сум'яття, і тим сильніше ми залежатимемо від ініціативи молодших командирів, — продовжив я після паузи. — Думаю, починаючи з рубежу 400 метрів, управління вогнем має переходити до командирів відділень, а з рубежу 200 метрів — безпосередньо до самих розрахунків.

— На цьому етапі, це все, що ми зможемо зробити, сер, — погодився сержант-майор. — Я збираюся проінструктувати відокремлених сержантів щодо важливості підтримки темпу вогню. Що робитимемо, якщо противник атакує вночі?

— Таке можливе, — сказав я. — Є що сказати з цього приводу, сержанте Вест?

— На деяких кулеметах встановлені приціли пасивні нічні приціли, і їх треба включити до ротного плану спостереження (ось ще одна річ, якою я забув зайнятися, подумав я). Наскільки я пам'ятаю, вони всі стоять на протитанкових кулеметах, і ті зможуть вказувати цілі інших за допомогою бронебійно-трасуючих куль. Але мені здається, що більшою проблемою для нас буде дим.

— Так, — відповів я. — Фантазійці часто використовують безліч диму. Вони можуть поставити завісу перед нашим фронтом та атакувати крізь неї; вони можуть обстріляти наші позиції димовими снарядами; або їх передовий танковий ешелон може нести димогенератори, щоб прикрити БМП, що рухаються за ними. Ось тут можуть стати у нагоді ваші зусилля, сержант Вест.

— Для цього і існує пристрілка, сер. Проте, треба пам'ятати, що при стрільбі крізь дим ймовірність влучення зменшується, а витрата боєприпасів зростає. Секрет у тому, щоб розуміти, коли починати стріляти та коли припинити вогонь. Якщо нам пощастить, то день буде вітряним, і в завісі з'являться проріхи. Якщо хтось, будь-хто, побачить рух противника через ці проріхи, він повинен одразу доповісти про це, використовуючи номери пристріляних цілей як орієнтири. А рішення на відкриття вогню ухвалюватимуть командири взводів. За винятком випадків, коли район цілі перебуватиме під прямим візуальним спостереженням, що дозволить визначити ефективність вогню, нам варто обмежити витрати боєприпасів на вогонь наосліп до хвилини підвищеного темпу стрілянини.

— Згоден, — я зробив відповідну позначку в записнику. — Нам дуже стали би у нагоді кілька флангових спостережних пунктів, або навіть вертоліт зі спостерігачем. Розвідувальна група здорово допомагає нам з раннім попередженням, але не надто допоможе керувати вогнем.

— Зачекайте! — гукнув сержант-майор. — А що щодо секції TOW на нашому правому фланзі? Вони далеко осторонь, так що дим перед нашим фронтом не повинен їм завадити, і вони мають відкритий сектор огляду на зону BRAVO і місцевість на схід від нового мінного поля.

— Чудова ідея, — відповів я. — Вони можуть повідомляти нам, що відбувається, та спостерігати ефективність нашого вогню. Шкода, що секція зліва не може зробити того ж щодо зони Альфа.

— Щодо цього у мене є інша ідея, — з ентузіазмом вставив репліку Вест. — І я довго чекав на момент, щоб викласти її вам. Минулої ночі я говорив із капралом, відповідальним за PPS 15 (AN/PPS-15, переносна радарна станція наземної розвідки ближнього радіусу дії). Нині його радар прикриває дефіле; за фактом, він просто підстрахує розвідгрупу. Пропоную розмістити його між кулеметами 8 та 9, і навести радар на ціль номер 8. Капрал каже, що станція здатна бачити крізь дим та розрізняти танки та БМП. Він може повідомити тієї ж миті, як в зоні ураження з'являться БМП. Власне, це має дати обом кулеметам достатньо часу, щоб підстерегти машини на цілі номер 5. Ціль п'ять, по суті, просто орієнтир. Це зручний, рівний клаптик землі, над яким можна випустити цілу стрічку 12,7-мм куль вздовж мінного поля, не піднімаючи ствол вище висоти БТР. Ми можемо створити стіну смерті. А єдиний кулемет може прочухати всю площу глибоким вогнем.

— Хороша ідея — якщо, звісно, спрацює. Що думаєте, сержант-майоре?

— Чому б і ні? — відповів він. — Треба дивитися правді у вічі: нам доведеться битися до перемоги чи до смерті. Якщо що й допоможе нам вибратися, то це маленькі хитрощі, на кшталт цієї. Правда, доведеться поламати голову над тим, як окопати цей радар, щоб його не рознесла артилерія, але я вже щось винайду.

Дивлячись на схему розташування кулеметів і список цілей, я кинув мимохідь:

— Ці станції стають все компактнішими і зручнішими, сарж. Бачу, що всі кулемети першого взводу можуть вразити номер 5. Якщо ми втратимо 8 і 9, то залишаться ще три інших.

— Боюся, що ні, сер. На цьому етапі бою нам доведеться тримати номер 10 у готовності для негайного вогню по цілі 6. Це остання надія другого взводу. Я розмовляв зі взводними, і обидва погодилися — звичайно, після вашого схвалення — дати цілям 6, 10 та 12 найвищий пріоритет. Запит на вогонь по одній з них повинен призводити до трьох хвилин вогню в підвищеному темпі і якнайшвидше.

— Так, я згоден. Знаєте що, давайте підемо ще далі. Якщо передові взводи почнуть зминати, саме їхнє виживання залежатиме від того, як швидко вони зможуть надіслати радіоповідомлення. Зробимо так: по червоній ракеті, що запущена взводним командиром, кожен вільний кулемет повинен відкрити трихвилинний вогонь по цілям 6, 10 чи 12, залежно від ситуації. Кожна наступна червона ракета означатиме ще три хвилини.

— Підтримую, — озвався сержант-майор. — Це підводить нас до проблеми зв'язку. Добре пам'ятаю, як погано працювали рації з початку цієї війни, і якщо Іван вирішить застосувати РЕБ, можна забути про бездротовий зв'язок.

— Знаю, — відповів я. — Це питання теж турбує мене. Ось чому я розподіляю керування вогнем на командирів нижчої ланки. План має бути відомий усім, щоб кожен міг виконати своє завдання незалежно від того, дійдуть до нього накази чи ні. Хочеться

зберегти сигнальні ракети на крайній випадок, тому що занадто багато ракет тільки збиватимуть розрахунки з пантелику. Наша остання надія — телефонний зв'язок.

— Згоден, — кивнув сержант-майор. — На даний момент ми проклали проводи до командних пунктів усіх трьох взводів, і, наскільки я пам'ятаю, у нас ще залишилося три телефони. Крім того, кожен взвод має ще два-три апарати для власного використання. Як тільки закінчимо нараду, я оздачу на сержанта зв'язку, і ми разом складемо план комунікацій для ключових точок. Безперечно виникне проблема з секціями TOW, але якось так розберемося. Минулої ночі ми отримали ще 10 миль дроту, тому можна прокласти резервні лінії на особливо важливих ділянках.

— Згоден, так і зробіть. І подбайте про те, щоб усі дроти були добре закопані у землю. Я очікую, що це місце стане схожим на Пашендаль, перш ніж ворог піде в атаку. Як тільки розпочнеться бій, ми не турбуватимемося про комутатори та перемикання між респондентами. Лише гаряча лінія. Кожен телефону трубку повинен хтось тримати. Так усі чутимуть усіх. Переконайтеся поставити телефон у розрахунку кулемета номер 11, вони ось прямо тут, далі за дорогою. Вони так близько до штабу роти, що ми точно про них забудемо.

— Зрозумів вас, — відповів сержант-майор. — Я кину кілька ліній і до третього взводу. Раз ми про них згадали, поки всі згадані нами заходи не дуже їх стосуються. Як ви бажаєте їх контролювати?

— Дуже розкуто. Механізований резерв буде неподалік від мене, тож у потрібний момент я віддам їм усний наказ. Як тільки вони увійдуть у бій, вони користуватимуться радіо, їх позивні 14 та 14а. Їх кулемети я передам під управління заступника командира третього взводу, оскільки командира з ними не буде. Якщо противник дістанеться тилових зон ураження, то ситуація вже буде критичною, але у цьому випадку вогонь третього взводу може нас врятувати. Дуже сподіваюся, що бій до них не докотиться. Крім того, я збираюсь використовувати третій взвод як ар'єргард, коли настане час відступати.

З півхвилини ми просто сиділи і дивилися один на одного. Нарешті я порушив тишу.

— Що ж, панове, схоже це все. Тепер, якщо ви залишите мене на півгодини, я зберу зі своїх нотаток якусь подобу бойового наказу. Сержант-майоре, ви можете займатися зв'язком. Сержанте Вест, судячи з вашого вигляду, вам не завадить гоління і гарний сніданок. Побачимося на нараді.

Картки вогню

Нарада з ко-ординації пройшла файно, і це надало мені приємне відчуття впевненості в тому, що ми готові впоратися з усім, що може кинути на нас противник. Я наказав дати людям відпочити і виставити тільки мінімальну кількість вартових, а потім, на дотримання власних вказівок, сам придавив подушку години на чотири. Прокинувся я приблизно після четвертої ранку, випив чашку кави, а потім вирішив відвідати передові взводи і трохи розпитати бійців; було цікаво, як мої накази передаються вниз по командному ланцюжку. Прямуючи повз КП, я мало не спіткнувся об єдиний кулемет

ротної групи управління — всіма забутий, він сиротливо стояв на своїй тринозі і не робив нічого корисного. “Ніхто так і не призначив тобі позицію, га?” — подумав я. — “Цікаво, про що я ще забув. Ну й гаразд, у мене розгорнуто 19 кулеметів, тож нехай цей залишається тут як талісман”.

Дорогою до другого взводу я зупинився біля першого поміченого мною кулемета. То була п'ятидесятка, заряджена оболонковими патронами. Один солдат із розрахунку спав у окопі під перекриттям, але другий стояв на варті за кулеметом.

— Скажіть, сер, війна ще не почалася? — Запитав він.

Запевнивши його, що поки не відбувається нічого цікавого, я поцікавився його завданням.

— Ми підчищаємо піхоту, — відповів він. — Ми підтримуємо кулемети номер 3 та 4. Вони підбиватимуть БМП, а ми вбиватимемо десант та екіпажі. Наша первинна ціль — зона ураження Bravo. А єдиний кулемет, отут, займається цілями поблизу

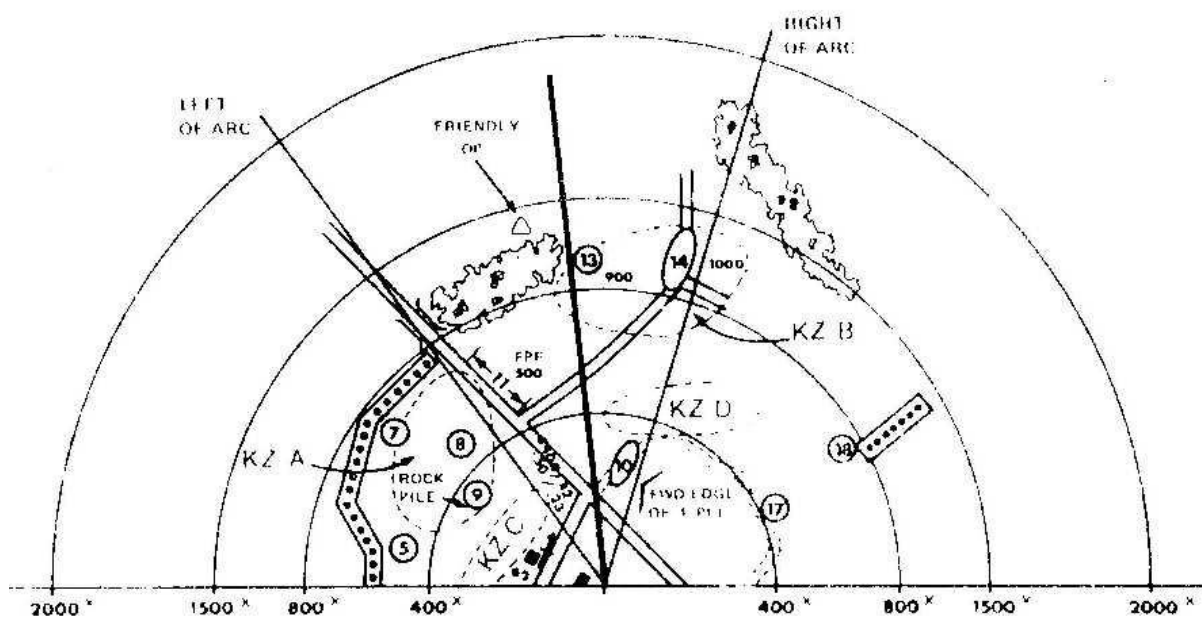
— Як діятимеш, якщо ціль буде закрита від спостереження?

— Стрілятимемо за установками з картки вогню, сер. Майстер-капрал Сміт, наш командир відділення, знаходиться в тому окопі. У нього є телефон, і зв'язок із взводним. Він кричатиме нам інструкції: номер цілі, і “наводити” чи “вогень”. Якщо потрібно наводити, то ми доповідаємо йому, як тільки готові, і чекаємо на відкриття вогню. Якщо майстер-сержант командує вогонь, ми відкриваємо вогонь по готовності і стріляємо хвилину в нормальному темпі.

— Схоже, у вас усе під контролем, — сказав я. — Чи можу я побачити картку вогню?

NUMBER FIVE GUN'S RANGE CARD

(Figure 6)

POINT FROM WHICH MADE OUT			GR 2348 1432 - #5 GUN			
METHOD OF OBTAINING RANGE			MAP/LIVE REGISTRATION			
MADE OUT BY			MCPL SMITH			
MAG BEARING OF ZERO LINE			2175			
DATE			23 JUL			
TGT NO	TARGET	TYPE	RANGE	SWITCH	ELEVATION	REMARKS
11 (FPF)	ROADWAY	TRAVERSING	500	L400/R2	-50/23	RIGHT EDGE LAY, 20 CLICKS TRAVERSE, 1 CLICK ELEVATION PER FIVE CLICKS TRAVERSE #1 GUN APCS
10	FRONT OF 1 PL'S POSN	POINT	350	R325/R3	-110/10	GRAZING FIRE, 1 MIN RAPID ON VERBAL COMD, 3 MINS RAPID ON RED FLARE
13	OPEN AREA NEAR EDGE OF WOODS	POINT	900	R75/L4	+25/40	KILLING AREA BRAVO, #4 GUN FPF, #3 & 4 TO ENGAGE APCS FIRST
14	ROAD T-JUNC	SEARCHING	1000	R250/0	+45/23	NEAR EDGE LAY, 5 X 5 MIL INCREASES IN ELEVATION THEN RETURN #3 GUN FPF KILLING AREA BRAVO

Мал. 6: карточка вогню кулемета №5

Солдат передав мені аркуш картону. Я уважно вивчив його, раптом усвідомивши, що вперше у житті бачу належним чином складену картку вогню для кулемета.

— Схему малював командир відділення, — пояснив солдат. — Решту заповнили ми з напарником.

— Що це за товста лінія у центрі? — Запитав я.

— Це наша лінія вивіряння, або основний напрямок, — відповів солдат. — Проходить звідси і торкається узлісся на краю зони ураження. Якщо потрібно буде терміново перевстановити кулемет, ми скористаємося нею.

— На цій схемі дуже багато деталей, — зауважив я. — Усі вони справді вам потрібні? Ось для прикладу, навіщо ви проставили цілі, які знаходяться поза вашим сектором горизонтального наведення?

— Щоб у разі чого використовувати їх як орієнтири, сер, — відразу відповів він. — Хто знає, можливо тільки ми зможемо бачити крізь димову завісу. Лейтенант наказав внести до картки вогню всі цілі, які може спостерігати розрахунок. Ми не стали ставити цілі з того боку першого взводу, оскільки вони приховані за пагорбом. Ще ми трохи зшахраювали відносно лівого флангу. Зараз огляд ліворуч закриває комора, але як тільки на нас почнуть сипатися снаряди, це дощата халупа точно не встоїть.

Ось солдат, який добре знає свою справу, — подумав я. Сподіваюся, що в мене ще сотня таких. У цей момент над головою пролетів перший фантазійський літак. Я вирішив, що настав час серйозно продумати план відступу і швидко повернувся на ротний командний пункт.

Доказ за принципом пудінгу

Решта вже історія. Тієї ночі розвідувальна група підтвердила рух противника перед нами, і нас атакували на світанку. З якоїсь причини фантазійці не стали прикривати димом першу атаку, і це здорово зіграло нам на руку. А от їхня артилерійська підготовка була руйнівною, і ми втратили два кулемети ще до початку бою. Танки першої хвилі були підбиті вогнем TOW. Три танки другої хвилі досягли позицій другого взводу і їх підбили за допомогою M72. Велика атака вдарила по нас о 14:00. На той час наша артилерія вже розгорнулася на позиціях, а в повітрі роїлися літаки — і НАТОвські, і ворожі. Атака була — хоч у книжку записуй. Нас повністю закидали димом, а радіо не працювало через РЕБ. Під кінець я випустив п'ять червоних ракет, і третій взвод підбив три БМП у зоні поразки FOXTROT. Гадки, як нам взагалі вдалося втримати позиції. На той час втрати перевищили 50%, включаючи командирів обох передових взводів, в яких залишилося на коло чотири кулемети. Не думаю, що ми пережили б наступну атаку. Ніколи не забуду наказу на відступ. Шифрований радіозв'язок голосом не працював, тож він прийшов кодом: **БРИГАДА НА НОВИХ ПОЗИЦІЯХ. ВІДРИВАЙСЯ ВСІМА СПОСОБАМИ. ПРЕКРАСНА РОБОТА ТА УДАЧІ.**

Ми тільки почали відхід, коли перший взвод доповів, що ще одна атакуюча хвиля щойно пройшла через дефіле. Сержант Вест залишився на позиціях третього взводу з двома ВКК, Карл-Густавом, і двома БТР озброєних TOW, щоб виграти час. Ми більше не бачили нікого з них.

На шляху назад нас жорстоко атакували з повітря. Коли ми нарешті вийшли до своїх, у мене залишилося шість БТР та 28 бійців, більшість з них поранені. Дуже висока ціна, і я сподіваюся, що воно того варте. Бригада втримала фронт, і наступ Фантазії провалився.

Полковник кілька хвилин дивився на спорожнілу склянку у своїй руці, а потім вимовив:

— Чудова історія. Вам варто було б оприлюднити її. Однак нічого зі сказаного вами не свідчить про те, що ви не заслужили цю нагороду. Нехай не самостійно, але оборону організували ви. Крім того, зараз Канаді потрібні герої. Я сподіваюся, ви представили сержанта Веста до нагороди посмертно?

— Я намагався, — відповів майор, підводячись на ноги. — Але в цьому і полягає найкумедніше. Впевнений, що це якась комп'ютерна помилка або накладка з даними, але в записах Армії немає ніякого сержанта Веста. А тепер нам з вами настав час повернутися на вечірку.